



ZA VEZNIŠKI POVELJNIKI invazijske armade, ki je pripravljena za vpad v Anglijo, študirajo teren in prisostvujejo vojaškim vajam oklopnih divizij. Vrhovni poveljnik invazijske armade general Eisenhower je drugi z leve, general Montgomery je na desni in maršal zrakoplovbe Arthur Tedder je na levi. V sredi je ameriški častnik, ki jim tolmači ameriške oklopne oddelke v vajah.

Molotova obljuba ne bo preprečila preobratov

KAJ NAJ BO RUMUNIJA IN VSE DRUGE DEŽELE V EVROPI, AKO SOCIALNI RED V NJIH OSTANE KAKOR JE BIL? — MOSKVA VE, DA IGRA "DIPLOMACIJO"

Ko je sovjetska armada udrla prvič izven svojih mej, v tem slučaju v Rumunijo, je komisar vnanjih zadev Vjačeslav Molotov povabil prvič, od kar je v tej službi, k sebi častniške poročevalce tujezemskega tiska, in jim poudaril:

"Rdeča armada je prodrla v Rumunijo. Zagotavljam vam v imenu sovjetske vlade, da smo udrlj vanjo edino vsled vojnih razlogov. Sovjetska unija ne zasleduje pri tem nikakršnih teritorialnih ambicij.

In vrh tega, naše armade imajo navodilo, da se v sedanji socialni (družabni) red v Rumuniji ne smejo umešavati".

Zadovoljstvo brez podlage

V Londonu in v Washingtonu, in ves kapitalistični tisk po svetu se je te obljube silno razveselil.

Se celo nešteto liberalnih komentatorjev je poudarilo, da je Stalin s to potezo napravil triumf brez primere.

Ampak kako zgleda stvar v resnici? Molotov ve, da se vladi Zed. držav in Anglije ne borita za socializem. Posebno ameriška vlada ne.

Naša dežela je sedaj steber kapitalističnega reda in trudi se kolikor največ more, da ga ohrani. Dočim tukaj sedaj vsled vojne ljudje dobro služijo, in tudi dobro jedo, pa je po ostalem svetu velik glad. Ne zato, ker ljudje premalo pridelajo, pač pa, ker je premalo takih, ki morajo pridelovati živžev za birokracijo, armado in dvore.

Kaj bo z Rumunijo

Molotovu in Stalinu so te stvari prav dobro znane. A ob enem jima je znano, da Churchill in Roosevelt nečeta "komunizma". Dobro, sovjetske armade so že v Rumuniji in Molotov je častnikarjem pojasnil, da so udrlje vanjo ne vsled teritorialnih ambicij, pač pa vsled varnosti svojih mej za v bodoče, in pa, da se sovražnika čimprej porazi.

Socialne revolucije se bodo dogodile vseeno

To, da se Rusija ne bo umešavala v obstoječi "socialni red" v Rumuniji, nič ne pomeni.

Čemu pa je sploh ta vojna? Mar zato, da Rumunija, Madžarska, Poljska itd. ostanejo kakor so bile v prošlosti?

Ko je Molotov govoril okrog štiridesetih poročevalcem tuje-

zemskega tiska in jim v interesu sedanje notranje politike Sovjetske unije zatrjeval, da nima nobenih teritorialnih aspiracij, in da vlada v Moskvi ne misli rušiti sedanjega socialnega reda v Rumuniji, so posedujoči sloji v deželi ubežnega kralja dobro vedeli, kaj to pomeni.

Saj se Rusiji sploh ne bo treba uradno umešavati v socialne potrebe poedinih dežel. Zed. države morda bi se, a Roosevelt je že izprevidel, da njegov AMG nič kaj ne uspeva.

Revolucije neizogibne

Ako Rumunija ostane kakor je bila, pa Madžarska, Jugoslavija, Grčija itd., potem bomo lahko rekli, da je bila ta vojna zaman še bolj kakor pa prejšnja.

Naj Molotov še tako trdi, da se Rusija ne bo umešavala v notranje zadeve drugih dežel, umešava se vseeno, ker si ne more pomagati.

Ljudje, ki v njih žive zahtevajo pravice. Boje se le, da jih jim bomo mi ovirali z našim vojaštvom, ker hočemo, da se v Evropi ohrani "stari red".

Ne v Grčiji, ne v Jugoslaviji, ne na Norveškem, ne v nobeni drugi deželi se ljudstva ne peha jo z osvojevalci zato, da se bi obvaroval stari red.

Neglede, kako ga hočeta Churchill in Roosevelt obvarovati, propadel bo, ker je doigral. Fazišem ga ni mogel oteti, omenjena dva ga tudi ne bosta mogla zavaroovati.

Te podatke je objavil Verne A. Zimmer, direktor biroja za statistike v delavskem departamentu zvezne vlade.

On smatra, da se bi z boljšo zasnovo kampanje za osebno varnost pri delu preprečilo najmanj en milijon ponesrečb, kar bi bilo 40 odstotkov znižanja od skupnega števila poškodb, ki so se dogodile v lanskem letu.

Podatki omenjena uradnika

Povprečno vsak dan izostane z dela 180.000 delavcev vsled poškodb, ki so jih dobili na prostori, kjer so uposleni. To pomeni za industrijo, za prizadete delavce in njihne družine, in za splošno velikansko izgubo.

On smatra, da se bi z boljšo zasnovo kampanje za osebno varnost pri delu preprečilo najmanj en milijon ponesrečb, kar bi bilo 40 odstotkov znižanja od skupnega števila poškodb, ki so se dogodile v lanskem letu.

Podatki omenjena uradnika

Bojazen v inozemstvu, da se volilni izid iz l. 1920 novembra t. l. spet ponovi

V Zed. državah so ljudje večinoma pozabili, kako so glasovali v kongres leta 1918 in potem za predsednika v kongres leta 1920. V Evropi pa imajo ta prav dobro v spominu.

Wilson je propagiral demokracijo še vse bolj ognjevito kakor Roosevelt. Krvavi konflikt, v katerega smo bili pritegnjeni, mu je bila "vojna za odpravo vojne". Njegovih 14 točk in obetanje družva narodov, ki bo storilo konec vojam za zmem, je prešinjalo narode z največjimi upi.

Wilson je koval svoj mir, svoje točke in gesla, A ko bi ga bil moral pri tem delu kongres najbolj podpreti, mu je obrnil hrbet. Pogodbo, ki jo je v imenu Zed. držav podpisal, mu je zavrgel.

Pri predlanskih kongresnih volitvah so se proti Rooseveltovi vnani in notranji politiki pokazala slična nasprotja v volilnem izidu, kakor proti Wilsonu leta 1918.

Kako bo letošnjega novembra? Ali se bo volilni plaz spet izrekel za izolacioniste in druge nasprotnike vsega, kar je ali še propagira sedanji predsednik, kakor se je proti Wilsonu l. 1920?

Edini izmed aspirantov za predsedniško nominacijo na republikanski listi, ki propagira ne manj pač pa več sodelovanja s svetom, več razumevanja in soglasja z njim, več zastopnosti z USSR in drastične metode za preprečitev bodočih krvavih konfliktov, je bil Wendell Willkie. Sedaj, ko se vrše volitve delegatov na nominacijske konvencije, je bil on izmed republikanskih aspirantov edini, ki je v Wisconsinu zase agitiral. Pri volitvah v tork 4. aprila je izmed štirih aspirantov ostal prav na zadnjem mestu. Dobil ni niti enega delegata. Bil je na shodu v Omahi, ko je izvedel o rezultatu v Wisconsinu in takoj izjavil, da se umakne iz kampanje in kandidature. Izdajatelju čikaške Tribune je dejal: "McCormick, stranka je tvoja, vzemi jo!"

V Angliji so osupnili. Novembra iz leta 1920 niso pozabili. Edino upanje jim je, da zmaga Roosevelt, če bo še kandidiral. Ampak tudi na demokratsko stranko se ni zanesti. Ne republikanska, ne demokratska, nimata programa mednarodne vzajemnosti, kakor ga ne more imeti angleška torijska stranka. Vzlic vsem obetanjem in obljubam ne morejo biti drugega kot zaščitnice kapitalistične uredbe.

Rooseveltovo poročilo pravi, da so se cene potrebštin nekoliko znižale

Predsednik Roosevelt je 7. aprila izdal poročilo o vladni kontroli nad cenami življenjskih potrebščin, ki je v veljavi v tej obliki eno leto. Podatke so zbrali skupaj načelniki merodajnih oddelkov, katerim je naročeno preprečevati draginjo, stabilizirati meze delavcev in cene potrebščin, regulirati odmerke in distribucijo.

Roosevelt pravi, da je bila ta kontrola uspeh, ker meze so stabilizirane in enako tudi cene živlom, stanarina in odmerki.

Poročilo ugotavlja, da je ta kontrola preprečila cenam prodreti strop, kar bi s časoma vpro-

pastilo prebivalstvo, kajti inflacija bi bilo v tem slučaju nemogoče zajeziti. Dalje ugotavlja, da so se pred uvedbo te kontrole cene dvigale tri četrtine odstotka vsak mesec, od takrat pa so že leto dni enake, oziroma so sedaj že nekoliko nižje.

Predsednik je oznanil to poročilo javnosti zelo optimistično, in kar se njega tiče, bo vztrajal, da ta stabilizacija cen in delavske meze ostane.

Odbora unij AFL in CIO nista tako vneta verjeti v uspeh vladne kontrole nad cenami, kakor predsednik in vztrajata dalje, da so cene življenjskih potrebščin

Zed. države sedaj najmočnejša sila v zgodovini sveta

Dne 6. aprila je urad za vojne informacije prvič objavil točne številke naše oborožene sile. Znaša, kakor je bilo prej že neuradno poročano, okrog enajst milijonov mož.

Izmed teh jih je sedaj v armadi 7.700.000 in v mornarici 3.200.000. Mornarica jih potrebuje še 400.000, predno bo doseгла svojo kvoto, potem pa ji bodo zadostovale le nadomestitve. Isto velja za kopno armado.

Dokler ne bodo kvote vseh vojnih oddelkov izpolnjene, se bo jemalo fante in može v zvezno oboroženo silo brez ozira na olajševalne okoliščine. Potem pa le toliko, kolikor bodo znašale izgube na bojiščih in odpustitve iz armade in mornarice.

Od minulega marca pa do 1. julija bo vpoklicanih v armado in mornarico še najmanj 800.000 mož. Potem pa na podlagi poročila vojnega oddelka le toliko, da bodo izpraznitve nadomeščene.

To je sedaj višek oborožene sile Zed. držav. Na morju so jačje kot še kdaj druga dežela in Velika Britanija je že daleč v ozadju. Sploh bodo na morju Zed. države po tej vojni ostale najmočnejša veselila, Sovjetska unija pa na suhem.

Anglija, ki je v tej vojni veliko pretrpela, bi se v svoji stari prvenstveni vlogi vseeno lahko bolj podvzivala, pa je priložnost zamudila. Vrh tega je treba priznati tudi dejstvo, da je ni dežele na svetu, ki bi mogla v produkciji in v bogastvih tekmovali z Zed. državami. Umevno, da bo po tej vojni vsled tega veliko zgodovinskih sprememb in še večje se obetajo pozneje.

Zmanjšanje vojnih naročil povzroča odslovitve

Vsled zmanjšanih ali pa preklicanih vojnih naročil je bilo v vojni industriji med sredi lanskega novembra pa do srede letošnjega januarja 357.000 manj uposlenih kakor pred tem časom. To izkazuje statistika delavskega departimenta.

veliko višje, kot pa jih izkazuje vladna statistika. Slednja jemlje v upoštevanje le najnujnejše stvari, ki jih potrebuje človek za preživljanje, vse drugo pušča ob strani, in pa ves "luksus", ki pa je tudi delavcu življenska potreba, če ne živi kot živalski avtomat.

Niti ne jemlje vladna statistika v upoštevanje davkov, ki naraščajo, delavci pa jih mora plačevati iz svoje "stabilizirane" meze.

Vladno kontrolo nad cenami in distribucijo življenjskih potrebščin bi bilo pozdraviti, če bi bila dovolj učinkovita. A špekulantom in črnemu trgu pušča toliko ovinkov, da morajo ljudje plačevati za marsikako stvar znatno dražje kot pa določajo vladne regulacije. Vlada tega ne jemlje v obzir ampak piše statistiko po svojih številkah.

Sicer so nesreče tudi za delodajalce draga stvar. A zanje je vprašanje le, kaj je cenejše. In če se jim več nesreč bolj izplača, kakor malo, jih dopuščajo več, torej po izjavi delavskega departimenta, oziroma njegovega biroja za statistike o neizogibnih pri delu, bi jih lahko preprečili devet na vsakih deset.

V istem poročilu je neposredno grajanu tudi vodstvo unij, češ da bi lahko storilo s sodelovanjem ravnateljstva industrijskih podjetij za preprečitev telesnih neizogibov veliko več kot pa dosedaj. Pa je menda že tako, da dokler ni človek sam v nevarnosti, se tudi za druge ne briga.

"Zlati rudniki" v Washingtonu so škandal za deželo

KONGRESNIK COCHRAN RAZKRINKAL PIJAVKE IN JASTREBE, KI POSTAJAJO MILIJONARJI NA STROŠKE ONIH, KI STORE VSE, DA POMAGAJO V VOJNI

Ko je predsednik Roosevelt svečano obljubil, da v tej vojni ne bo novih milijonarjev na njen račun, kakor se je dogodilo v prejšnji, in da vlada pri vojnih naročilih ne bo goljufana, kakor je bila zadnjič, mu je ljudstvo verjelo. Nedvomno je predsednik svoje zagotovilo iskreno podal, in se zanašal ob enem na poštenost uradnikov v svojih oddelkih in na vestnost korporacij.

Ena obljuba več

Izkazalo se je, da je bila to le obljuba, ki jo je lahko poudariti, a veliko težje izvesti. Korporacije in posamezniki, ki spekulirajo z vladnimi naročili, bogate kot še nikdar in njihni dobički gredo že v astronomske številke.

Ravnatelj in pa nepazni "vladni" nadzorniki so povzročili, da je šlo naši armadi in zaveznikom — največ Rusiji, veliko pokvarjenega materiala, za katerega je morala vlada plačati dogovorjeno ceno, v veri, da je blago narejeno kot se glasi v pogodbi. Vršili so se sodni procesi, nekateri kongresniki so se zgrajali, zahtevali preiskave in tudi časopisi so poročali o tem, toda v obliki suhoparnih novic, ne pa kakor zadnjič o Charlesu Chaplinu, četudi ni on nikogar ogo-ljufal. Toda časopisje in radio ni

Lakomnežev kot "jastrebov okrog krkovine"

"Kot se zbira jastrebi ob trupu krknjenega konja, tako se je nabralo v Washingtonu požrešnežev, ki čakajo priložnosti položiti svoje prste na odvisni vladni material, ki nas stane milijarde dolarjev." je izjavjal v svojem govoru v zbornici kongresnik John J. Cochran (dem.,

(Konec na 5. strani.)

Letošnji Majski glas po vsebini vreden namena, kateremu je posvečen

Za v letošnji Majski glas, ki bo posvečen Jožetu Zavrtniku k 15-letnici njegove smrti, smo prejeli do konca minulega tedna že precej gradiva. Zadnje spise od sotrudnikov pričakujemo prve dni v tem tednu.

Anton Shular opisuje nastop pokojnega Jožeta Zavrtnika na prvomajskem shodu med premogarji v Kansasu. Nekaj spominov o njemu sta napisala John Goršek in Frank S. Tauchar. Drugi spisi o pokojnem Zavrtniku bodo omenjeni v prihodnji številki.

Ed Tomšič opisuje življenje rojaka, ki ga je nesreča vrgla med cape, Marya Omahen-Mohar pa je poslala prijetno črtico, ki bo vsakega razvedrila.

Clanke so poslali Anton Garden o potrebi nove stranke, Anton Slabe o Ameriki na razpotju, in Fred A. Vider o problemu, kje in kako zaposliti vojae in druge, ko prenehajo sovražnosti.

John Shular je napisal zanimivo satiro o ameriških volitvah, in Frank Česen igro iz sodobnosti "Za dom in svobodo". Je za v ta Majski glas prav prikladna.

O grozotah gestapa proti obsojencem v Nemčiji bosta objavljena dve črtici. "Rdeči Mitka" je satira iz Rusije po prevratu. Dalje bo v njemu kratek spis o zdravnicah, ki služijo v rdeči armadi. To so nekateri izmed že postavljenih spisov.

Katka Zupančič je nekaj gradiva že poslala, drugo je prišlo v pondeljek. Vincenc Cainkar je priredil članek o J. Zavrtniku. Drugi sotrudniki so Janko Zega, M. G. Kuhel in Louis Beniger, imena vseh ostalih pa bodo v pregledu vsebine prihodnji teden.

Ze iz tu navedenega je razvidno, da bo ta Majski glas res delal čast spominu na pokojnega Jožeta Zavrtnika. S skupnimi močmi bomo pripomogli, da bo to ena najlepših števil Majskega glasa, kar smo jih še izdali.

Izgube delovnih sil vsled telesnih poškodb

se glase kakor kakšno poročilo iz velike bitke na fronti.

Iz njih je razvidno, da je bilo lani v industriji 18.400 delavcev ubitih, 108.000 trajno poškodovanih in 2.225.000 poškodovanih toliko, da so morali za daljšo dobo izostati z dela.

Ali si morete predstavljati bitko, v kateri bi bile izgube večje kot pa so prej navedene? Povprečno je vsak izmed omenjenega števila poškodovanih delavcev moral izostati z dela 15 dni. Izračunajte to s številko 2.225.000 poškodovanih, pa boste uvideli, kako ogromna je izguba delovne sile vsled ponesrečb, ki pa jo kapitalistični tisk neče poudarjati. Sploh večinoma

ma molči o nji. Čitatelji, ki ne berejo nič drugega kakor časopise svojih izkoriščevalcev, mislijo, da ne bi bilo nobene izgube delovne sile, če se bi le stavke popolnoma prepevedalo in unijske voditelje pa poslalo v ječe ali pa v prisilne delavnice.

Isti biro delavskega departamenta v svojem poročilu, po paznih preiskavah, ki jih je podvzel, ugotavlja, da je devet izmed vsakih deset nesreč preprečljivih.

Torej čemu se jih dopušča? Pač radi tega, ker delodajalci izpostavljanjem svojih delavcev dobe več profita, kot pa če jih bi "preveč" varovali pred neizogibi.

Sicer so nesreče tudi za delodajalce draga stvar. A zanje je vprašanje le, kaj je cenejše. In če se jim več nesreč bolj izplača, kakor malo, jih dopuščajo več, torej po izjavi delavskega departamenta, oziroma njegovega biroja za statistike o neizogibnih pri delu, bi jih lahko preprečili devet na vsakih deset.

V istem poročilu je neposredno grajanu tudi vodstvo unij, češ da bi lahko storilo s sodelovanjem ravnateljstva industrijskih podjetij za preprečitev telesnih neizogibov veliko več kot pa dosedaj. Pa je menda že tako, da dokler ni človek sam v nevarnosti, se tudi za druge ne briga.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vai rokopi in oglaš morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

S. N. P. J.

organizacija, ki je nastala v boju za pravico in resnico

Pred štirimi desetletji je bilo v Zed. državah že mnogo Slovencev. Večinoma so prišli sem v namenu, da si poiščejo delo, varujejo in se s prihranki vrnejo v rojstni kraj.

Bilo je med njimi tudi precej podvzetnih rojakov, ki jim ni bilo za naporna dela v tovarnah, žumah in rudnikih, pa so iskali do kruha boljših priložnosti, ki jih za take, ki niso kaj prida porajali na vest, ni bilo malo. Nevedni ljudje s kmetov, ki nagloma zaidejo v industrijo, so imenitno sredstvo za izrabljanje. Tudi precej pustolovcev se je naklatilo sem, takozvanih "faliranih" študentov in drugih sličnih iz starokrajških mestnih mlakuž. Nekateri pa so se šele tu spremenili v "srečolovce".

Ko so ona leta odhajali naši fantje in moške in dekleta iz svojih vasi v daljni svet preko morja, jim je bilo venomer poudarjano: "Pazite na duše, da si jih ne pogubite!" Tam je skušnjav nič koliko! Ne pozabite Boga!"

Taka je bila mentaliteta slovenskega priseljenstva, ko so se na redko posejani slovenski liberalci starokrajške šole skušali spoprijeti z že organizirano klerikalno skupino, ki se je utrdila s pomočjo priseljenih slovenskih duhovnikov in onih, ki so semenišne študije tukaj skončali.

Slovenski socialisti so bili one dni redki, a nekaj jih je le bilo! Kar je še živih, se jim pozna leta in njihovo delo v prošlosti jim je le še prijeten — enim morda tudi neprijeten spomin.

Liberalci so bili prvi, ki so poskusili z ustanovitvijo slovenskega svobodomiselnega društva. Pridružili so ga k češki bratski podporni jednoti.

Ta eksperiment sam na sebi je bil začetek in je začetek ostal. Šele ustanovitev drugega slovenskega naprednega podpornega društva, istotako v Chicagu, ki je imela za cilj iti dalje med Slovence, je pomenila novo poglavje v zgodovini bratskega zavarovanja med našimi priseljenci.

To prvo društvo si je dalo ime "Slavija", menda ker so se takrat naši napredni rojaki zelo bratili s svobodomisljnim Čehi, naši sodruzi pa s češkimi socialisti.

Ko je bilo sklicano prvo zborovanje za ustanovitev napredne slovenske podporne organizacije, je bilo že devet društev, ki so se lotila veliko važnejšega, pomembnejšega dela, kot pa si je kdo izmed takrat navzočih sploh upal sanjati. Tri izmed teh društev so bila v Illinoisu, tri v Pennsylvaniji, dve v Ohiju in eno v Kansasu.

Zborovanje se je pričelo 6. aprila 1904 in je trajalo par dni. Rezultat: Slovenska narodna podpora jednota!

To v početku ni bila nikakršna pompozna stvar. Mala skupina delavcev naprednih smernic, toda tudi v smernicah še vedno nejasna sama s sabo.

V nasprotnem taboru — klerikalnem in deloma med liberalnim, so postanek te organizacije od kraja smesili in omalovaževali. Ker pa ni usahnila, kakor so pričakovali, so se zdrznili in začeli proti nji neizprosni boj.

Ko je bila SNPJ ustanovljena, je bil socialistični klub št. 1 v Chicagu že prilično deloven in poslal delegatov njene ustanovne konvencije vzpodbuden pozdrav. Na tistem zborovanju je bilo nekaj takih, ki ga niso sprejeli z "vzradošenjem na znanje". Ampak ta skupina, zapadlena v klubu št. 1, ki je pri ustanovitvi po svoje pomagala, se je zavzela pregneti to mlado podporno organizacijo tudi v BOJEVNICO za socialne pravice in boj proti klerikalizmu usmeriti tako, da to ne bo borba proti "farjem" kat takim. pač pa PROTI ZLOBABLANJU CERKVE in namene izkoriščevalcev delovnega ljudstva.

Tako je bila SNPJ mnogo let v borbi sama s sabo od znotraj in na zunan skupno zoper skupnega sovražnika — proti stebrom nazadnjaštva med ameriški Slovenci.

V tem procesu je zmagala dobro organizirana socialistična struja, ki je delala z drugimi naprednimi slovenskimi delavci nemurno in nesebično za prosvetanje SNPJ, katere jim je postala pod vodstvom Jožeta Zavrčnika kakor zenica v očesu.

Kdo bi na tem odmerjenem prostoru mogel naštevati, kaj vse so prestali stoteri in tisočeri agitatorji SNPJ, ker so delali ne samo za dobro podporno ustanovo, ampak ob enem za jednoto, ki je trebala iz naroda duh hlapčevstva in navduševala člane z vero v DOSTOJANSTVO delavca-človeka!

V jubilejni številki Prosvete, ki je izšla k proslavitvi 40-letnice SNPJ 5. aprila t. l., so tudi podatki o napredku v številu članstva in imovine.

V prvem letu je imela 1,072 članov in \$5,791.82 v blagajni. Ob zaključku minulega leta je štela že 64,144 članov in v blagajni ima okrog enajst milijonov dolarjev. V raznih podporah je izplačala \$21,489,004.22.

Toda vse drugo nje delo na polju prosvetnih aktivnosti, v borbah delavcev za človeške pravice in v nešteti drugih akcijah, v katerih je pomagala, pa je NEMOGOČE označiti s številkami.



AMERIŠKI VOJAKI MORNARICNE PEHOTE (marines) na otoku Eniwetok Atoll na Pacifiku spravljajo iz zakopa ubitega svojega tovariša, ki ga je ustrelil Japonec iz zasede.

Nemci ugrabljajo v "zameno" za naropane nepremičnine iz okupiranih dežel stroje in vse sorte drugo imovino

Napisal DONALD BELL

Zdaj, ko je rdeča armada na rumunskih tleh, in je zategadelj poraz postal le še vprašanje časa, so začeli nacisti izvajati gigantne operacije na gospodarskem polju, katerih smoter je, da si ohranijo po porazu čim več napljenega imetja.

Najbolj znamenite in zvite nemške glave so se lotile tega posla, pri katerem velja pred vsem likvidirati čim prej in pod najugodnejšimi pogoji vse nemške vrednote v satelitskih deželah.

Kako so si nemški zavojevalci prisvojili ta imetja je sedaj že vseeno. Del so jih zasegli, del pa pokupili z denarjem zasadenih dežel, ki so morale potem te zneske plačati zopet nazaj kot "stroške okupacije". Nemci dobro vedo, da bodo te nepremičnine za ne izgubile vso vrednost v vseh nemških deželah kar na kratko, brez odloga, čim propade nemška oblast nad njimi.

Kar zdaj poskušajo, je prenesti čim več teh posesti v Nemčijo. Zaradi tega pa morajo vse skupaj najprej spremeniti v prenosljive vrednote. Nemci se zanašajo na to, da bo v Nemčiji sami mnogo težje pograbiti nakradene vrednote, stroje itd. Tako mislijo, da bodo mogli ohraniti večji del naropanih stvari in udobno počakati, da minejo težka leta, ki bodo sledila vojni.

Najbolj jasno je videti to njihovo stremiljenje tam, kjer jih vojaški dogodki silijo, da se podvizejo. To je pred vsem na Balkanu. Ruske armade bodo kmalu mogle na Rumunskem začeti pobirati stvari, katere so jim potrebne, in ki bodo pozneje vpisane na račun, katerega bo moral poravnati Nemčija. Da se temu izognejo, so Nemci že odpisali v Nemčijo blaga za 20 milijard lejev, a plačali so to blago z obligacijami rumunske vlade, katere imajo sami v rokah. Nekateri druge stvari, ki so bile poslone v Nemčijo, so bile plačane s pomočjo občinskih nakaznic in železniških bondov. Iz nemških časopisov, ki pišejo o

teh stvarih in prenosih, je razvidno, da je prešlo tudi mnogo rumunskih industrij iz nemške posesti zopet nazaj v rumunske roke. Seveda ne dajejo o teh transakcijah nobenih podrobnosti.

Isto se vrši tudi že na Madžarskem. Uradne nemške številke pričajo, da je šlo za ogromne vsote, ki dosegajo prizližno 230.000.000 pengov. Približno 200 milijonov teh je kritih z obligacijami, katere mora oddati nemška publika. Vsi Nemci, ki imajo madžarske vrednostne papirje v svoji posesti, jih morajo naznati. Nemški privatniki, ki so imeli več zaupanja v madžarske vrednote kot v nemške papirje, morajo zdaj prijaviti svojo posest rajshbanki in dobe kot protivrednost v zameno nemške marke. Reichsbanka je tudi predala vse te in druge madžarske vrednote nemški vladi, ki z njimi nakupuje vrednote na Madžarskem in jih pošilja v Nemčijo.

Na Slovaškem je Nemčija na sličen način "razbremenila" imetja za približno 350 milijonov kron. Tudi tu so Nemci z vso svojo znano natančnostjo skrbeli za to, da čehoslovaški državi ne bo prišlo v roke nemško imetje, katero bi mogla zapleniti.

Celo iz Bolgarske prihajajo poročila o sličnem postopanju. Kar pa se tiče zahodne Evrope, je tudi že postalo jasno, da se Nemci tudi tam že pripravljajo na likvidacijo svojega imetja in investicij v industriji.

Zedinjeni narodi so slovesno izjavili, da ne bodo pripoznali nobenih sprememb imetja, ki so bile izvedene na evropskih tleh pod nemškim pritiskom. Zedinjeni narodi so svarili pred nakupom nemškega imetja, ker Nemci nimajo pravice do te lastnine in je radi tega tudi ne morejo pravomočno prodati.

Toda stvar, ki se vrši pred našimi očmi zdaj, je mnogo bolj zapletena. Povsem očitno likvidirajo Nemci prostovoljno vse svoje inozemske investicije. Domačini teh zasadenih dežel prejema torej nazaj svoje

vrednote — toda Nemci se tega sredstva poslužujejo za nakup drugačnih vrednot, o katerih se nadejajo, da jih bodo mogli takko spraviti, da jih zavezniki ne bodo mogli zaseči.

Potrebno bi bilo, da izdajo zedinjeni narodi novo deklaracijo, in sicer tako preurejeno, da bo bolj odgovarjala sedanjim zahtevam položaja in izboljšani nemški tehniki. Očitno je, da je v interesu vseh, da se Nemcem ne dovoli, da bi mogli v zadnjem trenutku rešiti velik del tega svojega plena. Treba bi bilo jasno povedati, da so vse kupčije in transakcije, v katerih je udeležena Nemčija s katerokoli drugo deželo, brez pravne podlage in neveljavne.

Zmagovalci bi si morali biti na jasnem med seboj, kakšen naj bo novi red posebno v pogledu lastninske pravice.

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

V. IZKAZ

Detroit, Mich. Kathy Stimac \$2; John Zornik 50c; Rudolf Potochnik 75c. (poslal Math Urbas); Ignac Travnik 50c; Tom Petrich \$1, Kathy Junko 75c in Laura Zrimec 50c (za slednje tri poslala K. Junko), skupaj \$6.

Lorain, O. Johanna Kristoff 65c. Berkley, Mich. Peter Benedict \$4.00.

Hermine, Pa. Po \$1: Anton Sadar (Grindstone) in Matt Marovich (Greensburg), skupaj \$2.00. (Poslal Anton Zornik.)

Cleveland, O. Ivan Banik \$2; Edward Branisel \$1, skupaj \$3.00. (Poslal John Kriebel.)

Duluth, Minn. John Kobi \$1. Red Lodge, Mont. Kayton Erznöžnik 75c.

Cleveland, O. Frank Cesen \$4; Joseph F. Durn \$2.70, skupaj \$6.70. Fairport Harbor, O. Lovrenc Bajc 20c.

Chicago, Ill. Joseph Oblak \$1.05. Virden, Ill. Frank Hirsch \$1.20. Waukegan, Ill. Martin Judnich 25c.

Dearborn, Mich. Jacob Ločniškar \$2.00.

Strabane, Pa. John Terčelj \$1.25; po \$1.00: Jacob Ambrozich, George Smrekar, Anton Zornik, Louis Britz, Frank Ambrozich, John Fradel, Martin Gorénc, Anna Gorenc, Frank Augustin, Joe Krulc, Mary Boštjančič, John Kvartich, Julius Biesjak, Joe Progar, Louis Glažer, Mary Polšak in Matt Dermotta; po 50c: Vincenc Peternel, Louis Bartol, John Zigman, Katarina Mavrič, Frank Pustovrh, Frank Martinčič, John Opeka, John Albini, Anton Lesnikar, Joe Zupančič, Frances Bartol, Andy Posega, Jim Bradac, Frank Samsa, Anton Martinčič in Silvester Martinčič; Anton Mavrič 40c; po 25c: Bartol Yerant, Ivana Jerala, Louis Prijatelj, Anton Tomšič in neimenovan; neimenovan 10c, skupaj \$28.00. (Nabrano na konferenci klubov JSZ in društev P. M. 26. marca 1944, poslal Jacob Ambrozich.)

Bentleyville, Pa. Po \$1: Frank Yenke, John Haffner in Louis Humar; po 50c: Frances Humar, Matt Grachen, Matt Strova in Anthony Skerbetz; po 25c: Frances Skerbetz in Thos. Smith; Paul Cindrich 15c, skupaj \$5.00. (Poslal Louis Humar.)

Skupaj \$62.70, prejšnji izkaz \$348.43, skupaj \$443.13.

O slavnosti k tretji obletnici upora proti osišču v Jugoslaviji

Po iniciativi Združenega odbora se je vršil dne 27. marca na mestni postaji WNYC radijski program v spomin tretje obletnice prevrata v Jugoslaviji.

Glasbene točke na programu so vključevale nastop naših priljubljenih mladih pevk, Ann Kepicove in Olge Turkovich, kateri sta zapeli par lepih slovenskih in jugoslovanskih pesmi ob otvoritvi programa. Za njima je zapela Zinka Milanov, pevka metropolitanske opere pesmi "Mala Floramy" od Tijadorviča in pa "Aman Djevojko", ki je kompozicija Konjeviča. Kot govornik je nastopil Sava Kosanović in program je zaključil Goraninov oktet, ki je ob spremljanju harmonike in klavirja podal pesem "Partizanka".

Značaj prevrata 27. marca 1941 je bil prikazan v sledečem govoru, ki ga je v angleščini izvajal Sava Kosanović:

"Pred tremi leti je bil položaj v Evropi zelo težak. Anglija je bila sama v boju s Hitlerjem. Grčija se je herojsko borila proti Italiji, a Amerika in Sovjetska Rusija še nista bili v vojni. Na kontinentu je vladal mrak. Demokracija je bila v moralni depresiji, a nacizem in fašizem pa na svojem vrhuncu. Hitler je v tem času priredil na Dunaju manifestacijo sile osišča s Članom in japonskim ministrom vnanjih zadev, Matsuokom. Pozval je predstavnike jugoslovanske vlade, da podpisajo takozvani trozvezni dogovor.

Medtem, komaj 36 ur po podpisu sramotnega pakta, dne 27. marca 1941, se je dvignilo in bruhalo na dan razpoloženje jugoslovanskega ljudstva liki vulkan. Zrušena je bila na mah apizarska vlada, princ Pavel je bil vržen s prestola regentstva in z njim vsi ministri, ki so podpisali tripartitni pakt. Brez direktne zveze s skupino ljudi, ki je izvedla v Beogradu državni preobrat, je narod v nešteti jugoslovanskih mestih in krajih spontano vzel dogodek na znanje z razumevanjem. Po vsej Jugoslaviji je odjeknila pesem. "Oj, Hitler, Hitler ti boš zgubil glavo na Balkanu." Narod je govoril v preprostem jeziku, enostavno, kajti narod veruje v zmago pravice nad krivico in dobrega nad zlom. Mi smo se zavedali kaj je pomenilo za 15 milijonov Jugoslovancev obkoljen po 150 milijonih nacistov in fašistov. Ali v vprašanju samem je bilo nekaj več nego zgolj fizična varnost — bilo je čuvanje ideala in morale.

Jugoslavoani so si naložili strašno žrtev. Njih odločitev se je zdela v tistih dneh kakor herojsko samomorstvo. Tli ne, to je bil užig! Dogodiljaji so pokazali, da je bil ta korak z vidika človečanstva in zgodovine inteligentna žrtev. V onem času moralne depresije demokracije je bil jugoslovanski 27. marec najhujši moralni udarec za Hitlerja in najjačji dokaz, da ni uspel v podrejenju Evrope. Dogodiljaji so tudi dokazali, da je 27. marec izzval Hitlerja na odloke, ki so mu pokvarili načrt udara na Rusijo in ga zadržali za šest tednov. Pokvarilo mu je tudi načrt v Afriki in kasneje so dogodki pokazali jasno, kako katastrofalno je bilo vse to za osišče.

In tudi, če bi bila resnica, kar je rekel Hitler jedva tri mesece po 27. marcu, "da Jugoslavija več ne obstoja," bi 27. marec izgubil svojega pomena in značajne odločnosti. — In kaj se je medtem v resnici godilo v Jugoslaviji — med tem časom treh let? Duh, ki je kakor vulkan planil iz duše naroda pred tremi leti, je obdržal pri življenju najčudovitejšo borbo, katere neprestano dela preglatice sovražniku. Po uradnem zlonu Jugoslavije se je na stoterih mestih pojavil odpor ljudstva, ki se je končno zllil v velik jugoslovanski demokratski pokret pod maršalom Titom. Vsi Jugoslavoani — Slovenci, Srbi in Hrvati — vseh ver — pravoslavne, katoliške, muslimanske in judovske — so se spojili v en sam velik, nezlomljiv ljudski pokret, ob katerem se že več kot tri leta lomi ena Hitlerjeva ofenziva za drugo. In ta pokret danes po Churchillovem izjavljanju drži na terenu več nacijskih divizij nego zavezniška fronta v Italiji. Istočasno pa nosi tudi duh prave demokracije, katere, ne samo da hoče ustvariti veliko demokratsko federativno Jugoslavijo, nego bo tudi prerodila ves Balkan

in celo Centralno ter Vzhodno Evropo.

Tekom teh treh let je bilo mnogo slabega razumevanja jugoslovanske borbe. Pozitovnalna borba Jugoslovancev, ki je rešila tisoče in tisoče ameriških in angleških življenj, je bila prikazovana, kot anarhija, kot civilna vojna, revolucija in bratomorstvo. Pri tem se je pozabljal, da tiranije in diktature smatrajo vsako težnjo za svobodo za revolucijo. Habsburžani so menili, da je revolucija ako narod zahteva svobodo tiska. Tiranija smatra za revolucijo ako narod zahteva pravico tajnega glasanja. Za fašizem je revolucija ako človek hoče, da je upoštevan kot človek. Medtem pa vemo, da so to osnovna načela, na katerih sloni ta velika dežela Lincoln in Washingtona. In če bi onadva imela odločiti v tem pravcu, sem prepričan, da bi dvignila enak odpor ljudstva, kakor ga vodi maršal Tito in Osvobodilna vojska Jugoslavije. Zato ljudstvo Jugoslavije v svoji nadčloveški borbi pričakuje in prosi ljudstvo Združenih držav za razumevanje in moralno pomoč.

Smrt fašizmu! Svoboda narodu!" Sava N. Kosanović.

PRIPRAVE ZA VSELOVANSKI SHOD

Johnstown, Pa. — Dne 26. marca se je sestalo v hrvatski dvorani okrog 60 zastopnikov raznih slovenskih, hrvatskih in srbskih društev, v namenu, da se aranzira skupni shod pod avspicijo ZOJSA.

Tukajšnji odsek je obdržaval že več sej v namenu sklicanja takega shoda. Ko je ugotovil, da si ga ljudstvo želi, je sklenil, da se naj vrši v nedeljo 28. maja v Hrvatski dvorani. Prične se ob 2. popoldne.

Urad ZOJSA nam poroča, da bosta govorila na tem shodu, poleg drugih Louis Adamič in pa Etbin Kristan, če bosta utegnla priti. Enako je povabljen tudi Zlatko Baloković. Povabljena sta tudi Maletič in Buncič. Govorniški spored je torej tak, da bo zadovoljilo vse naše tri narodnosti. Za v ostali spored so bili povabljeni na sodelovanje pevski zbori in ob koncu sporeda pa nastopi skupina Slovencev v točki, ki bo predstavljala edinstvo Srbov in Hrvatov. A. Vidrich.

VAŽNO NAZNANILO

Bridgeport, O. — V soboto 15. aprila pride na pridobito tukajšnjih podružnic Sansa in JPOSS dr. F. Kern iz Clevelanda, ki bo ob tej priložnosti kazal zanimive slike iz starega kraja.

Čitatelje Proletarca prosimo, da obveste svoje prijatelje in znance o tej prireditvi in poskrbe, ako mogoče, da se je udeleži čimveč ljudi. Vstopnina z davkom vred je 50c.

Joseph Snoy.

Priloge za oglašanje novega vojnega posojila

Meseca junija se prične kampanja za peto vojno posojilo v minimalni vsoti šestnajst milijard dolarjev.

Tole mi ne gre v glavo?



Kako to, da je "povest starega naseljenca" med čitatelji Prosvete vzbudila več zanimanja in debatiranja, kot pa prava slovenska literatura vseh slovenskih književnikov skupaj? Ta zagotetka mi nikakor ne gre v glavo.

(Sugestija za to vprašanje možu z vprašanjem na glavi je prišla iz Clevelanda.)

POVESTNI DEL

VLADIMIR RIJAVEC:

MATI

(Nadaljevanje in konec.)

Gospodarjev sin, ki je študiral v nekem oddaljenem mestu, se je vrnil domov. Če ni čital v svoji sobi, je prav gotovo pohajal po polju, po gozdovih, ob reki, po pašnikih — in tudi njej se je večkrat pridružil. Bil je dober in priazen, — spraveval je o domu, o mladosti in še marsičem. Pripovedovala mu je in brbljala o vsem, kar ji je padlo na misel, da ga je čimdelj zadržala ob sebi. Tako prijetne so ji bile ure, kadar je bila z njim; — — — takrat je pozabila na skrbi in minilo jo je domotožje.

Andrej mu je bilo ime. Prijeten in brez očitkov ji je ostal spomin na trenutke, ko se mu je prvikrat podala na slončnati rebrbi Svete gore, ko jo je nizka trava dražila po bosih nogah — ko je pozabila na vse in radostna s polnimi pljuči udihavala opojni vonj cvetja krog sebe; — ko ji je on poljubljal in ji miloval lase.

Počitnice so se bližale h kraju; Andrej se je pripravljval na odhod v mesto, kjer je študiral, — — — takrat je spoznala, da je zanosila.

"Ne skrbi!" jo je tolažil Andrej, ko mu je to priznala. "Vem, da ti je težko; — — — pomagal ti bom... Samo mojim nikar ne povej; — ne bi naju razumeli... Oba sva kriva... Zakaj si mi popustila?"

"Da, zakaj sem mu popustila," se je vprašala. Vest pa ji ni ničesar očitala in v duši ji je bilo toplo in prijetno.

Andrej je odšel; ostala je sama. Delala je, kot da se ni zgodilo nič, — pa so kmalu opazili, da z njo ni nekaj v redu.

"S kom si se splela?" jo je trdo prijel gospodar.

Ni mu odgovorila.

Hlapci in dekle so se ji smejali, se ozirali za njo in si namigavali, kadar je prišla med nje. Bolelo jo je to; — izogibala se jih je in ni več prihajala v služniško sobo. Zjutraj je vstajala zgodaj, — še pred njimi, — večerjo pa si je nosila v svojo sobico pod stopnicami.

Do zadnjega dne je delala, — — — a čim si je malo opomogla od poroda, so ji odpovedali in moral je od hiše. Da bi se vrnila domov, jo je bilo sram; — — — poskati je hotela Andreja. Prosila je po vasi, — ali nikjer je niso prijazno sprejeli.

"Poberi se s svojimi pankrtom!" ji je slišala skoro pri vsakih vratih in le redkokje so ji ponudili kos kruha ali kako krpo za otroka. Po vrtovih je pobirala sadje in si z njim tolažila najhujši glad, — otrok pa ji je jokal in jok. V njenih izsušenih prsih ni bilo več mleka.

Vzdihnila je in povesila pogled.

"Tudi jaz sem mati;... tudi jaz imam sina," mu je priznala.

"Tudi ti imaš sina?" se je začudil in usmilenje je zvenelo v njegovem glasu. "Dosti prida pač ne more biti tvoj sin — — — Lepega mu nisi mogla pokazati, niti ga naučiti — — — Jabolko ne pade daleč od drevesa — — —"

Ni mu odgovorila. Vstala je in si dala opraviti z zaveso na oknu, da bi prikrila bol, ki ji je lela v dušo.

"Oprosti! — — Nisem te hotel razžaliti!"

"Ah nič!... Pusti to!... Lagala sem ti. Nisem mati in tudi sina nimam... Nimam pravice, da bi bila mati... Mati je nekaj velikega, lepega, svetega; — mene lahko počastiš z najnižjo posvoko in ne bom ti jo smela zameriti... Kaj bi sin s tako materjo, ki je vedno vsakomur na razpolago?... Da, tvoja mati ni vlačuga, kot sem jaz; — — — z delom si služi kruh in hrepeni po svojem sinu. Moggče se bo vrnila, — — — toda če se bo, se bo vrnila taka, kot živi v tvojih mislih... ali..."

"Ali?"

"Ali pa se sploh ne bo vrnila."

"Čakam jo," je rekel Andrej in ni mogel skriti hrepenenja v sebi.

... Zvonovi v katedrali so utihnili; mestne ulice so se umirile. Pozno je že bilo. Andreja se je loteval zaspanec.

"Lahko noč!" se je poslovil.

"Hvala ti za vse!"

"Lahko noč," je odgovorila tiho. "Mnogo sanjam o materi..."

Ostala je sama. Razbeljeno čelo je pritiskala na okensko steklo, solze so ji tekale po licih, nezrečeno težko ji je bilo v duši. Nekaj se je zrušilo v njej, nekaj velikega, orjaškega; — nekaj, kar ji ni pustilo, da bi se popolnoma vrgla v naročaj ulice: upanje. Upanje, da ji bo najbolj ljubljeni bitje, ki mu neusmiljena srca niso dala, da bi ostalo pri njej in ki so mu bile posvečene vse njene misli, — — — da ji bo to bitje nekoč reklo eno samo besedo, toplo in blagodonečo, ki bi ji odtehtala vse spomine in trpljenje, ji umirila hrepenenje tolikih let, ji vrnila vero vase in ljudi, — — — eno samo, kratko besedo, polno priznanja in ljubezni: mati.

ZABAVA DRUS. 86 SNPJ

Chicago. — To soboto 15. aprila bo veselica društva Slovenski dom, št. 86 SNPJ, ki se bo vršila v znani Flainerjevi dvorani, pol bloka severno od North Ave., na No. Halsted Street.

Igrala bo domača godba in tudi vse drugo je urejeno tako, da se bo dobro vse počutili po domače. Torej to soboto na svidenje na North Side v omenjeni dvorani. J. T.

KLUB ŠT. 47 JSZ SE PRAZNUJE PRVI MAJ

Springfield, Ill. — Dasi so izredne razmere in na star način praznovanja mednarodnega delavskega praznika sedaj ni več misliti, bo naš klub št. 47 JSZ vseeno priredil slavnostno veselico v nedeljo 30. aprila, torej dan pred prvim majem. Vršila se bo v Slovenskem delavskem domu. — Joseph Ovca.

Advokati žanjejo

Nobena profesija ne guli ameriškega ljudstva toliko kot advokati. Zdravniki so sicer dragi, toda je malenkost, kar oni računajo, v primeri z vsotami, ki jih žanjejo odvetniki v bankrotiranih podjetjih, korporacijah, pa tudi v unijah in med imovitimi posamezniki. Zdravnik za svoje delo saj kaj koristnega stori, advokati pa gledajo, da stvari čim bolj zamotajo in si s tem podaljšujejo "proces" in dohodke.

Pri reorganizaciji železniške družbe "Chicago & North Western" so računali \$545.000, toda vladni transportni komisiji se je zdelo to preveč in jim je "sve-tovala", naj svoj račun znižajo na \$411.000.

To so privolili, a so še vedno za nekaj tednov dela zaslužili po \$20.000 do \$50.000 vsaki.



OPERIRANJE RANJENIH NA BOJIŠČU. Mnogo ranjenih vojakov je treba za rešitev življenja takoj operirati. Gornje je en tak prizor z bojišča v Italiji. Operacijo na ranjencu izvršujeta vojska zdravnika F. Dale Wilson in Orville Clark; pomaga jima bolničarka Marie J. S. Shaughnessy.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Ta kolona bi bila morala zagledati "luč sveta" že par tednov nazaj, pa ne gre vselej tako kot bi človek rad. Dela na vseh koncih in krajih preveč, pa se odri-va zdaj eno, zdaj drugo. No, ker je ni b'lo tolik časa, bo pa ta bolj obširna, saj je bilo naših aktivnosti v tem času obilo.

Naši metropolitanci so bili zelo pridni. Jože Durn je poslal 6 naročnin, \$6.45 tiskovnemu skladu, 7 pozdravnih in tri trgovske oglase in zraven naročil tudi 25 iztisov Majskega glasa. "Večni popotnik" Tone Jankovič je poslal dve novi naročnini, 33 trgovskih in 6 pozdravnih oglasov ter naročil še 15 koledarjev. John Krebel je poslal 15 naročnin, \$4 v tiskovni sklad, 30 pozdravnih oglasov ter naročil za 100 iztisov M. glasa. Potem je tu Frank Hribar iz Newburgha z enim trgovskim in 5 pozdravnimi oglasi, pa z naročilom za 25 iztisov M. G. In na vsezadnje se je oglašil še Andrej Božich (kovač) iz Collinwooda. Poslal je en trgovski ter 27 pozdravnih oglasov, katere je dobil skupno z drugim Andrejem Božičem, ki je zidar.

Anton Zornik iz zapadne Pensilvanije je poslal še tri obnovne naročnine, 4 oglase ter začelno naročilo za 150 iztisov Majskega glasa. V kratkem jo ubere (ako jo že ni) spet malo vzhodni Ohio in W. Virginijo in nazaj gredo v Girard, O. Sharon in Bessemer in morda še katere druge naselbine tam okrog. Somišljenikom priporočamo, da mu naj pomagajo pri agitaciji.

Louis Barborich, Milwaukee, je poslal 8 obnovnih naročnin in 13 oglasov za Majski glas.

Lenhart Werdinek, Thomas, W. Va., je poslal dve naročnini. Joseph Snoy, Bridgeport, O., je poslal 3 naročnine, 14 pozdravnih in 7 trgovskih oglasov ter naročilo za Majski glas. John Vitez iz bližnjega Bartona pa 1 naročnino, 1 trgovski ter 9 pozdravnih oglasov. Konferenca JSZ in Prosvetne matice za vzhodni Ohio in zapadno W. Va. se bo vršila 28. maja pri sodrugu Škofu na Bartonu.

Edward Tomšič, Walsenburg, Colo., je poslal naročilo za 10 iztisov Majskega glasa ter 6 pozdravnih oglasov.

Jacob Bergant, Lisbon, O., je poslal 2 naročnini, 5 pozdravnih oglasov, \$1.82 tiskovnemu skladu in naročilo za 10 iztisov Majskega glasa.

Chicago: Joseph Oblak je poslal 2 novi, 2 obnovni naročnini, \$1.05 v tiskovni sklad in 2 pozdravna ter 3 trgovske oglase za Majski glas. Pravi, da se bo tudi za oglase v Majski glas potrudil. Frank S. Tauchar je dobil 4½ naročnine. Društvo št. 86 SNPJ je naročilo 25 iztisov Majskega glasa. John Morsi pa je poslal pozdravni oglas in \$1 ti-

skovnemu skladu. Chas. Pogorelec je dobil 7 obnovnih naročnin. Naš starina Victor Gregurich (bivši pek) je obnovil naročnino in prispeval \$2 v tiskovni sklad. Naš sosed Frank Podlpec iz Cicera je poslal 2 obnovni naročnini in \$1 tiskovnemu skladu.

Sheboygan, Wis., je to pot na vrhu naših aktivnosti, kar se tiče agitacije za list. Zato sta poskrbela Leo Milostnik in Tone Debevc. Prvi je poslal nadaljnjih 12 naročnin, drugi pa 2. Pa pravijo nekateri, da se novih naročnikov Proletarcu ne more dobiti. Dobe se, le za njimi je treba. Leo mi piše v zadnjem pismu sledeče značilne besede: "Danes je zpet nedelja, pa sem jo spet izpustil nekaj ur za Proletarca." Rezultat? 7 novih naročnin. Kako sodrugi in somišljeniki po drugih naselbinah, kaj če bi posnemali Milostnika na ta način? Odnosno se vrnilo na stari način agitacije, ki smo jo vodili leta in leta.

Springfield, Ill. Anton Gorenc je poslal eno novo naročnino; društvo 47 SNPJ je naročilo 10 iztisov Majskega glasa, klub št. 47 JSZ pa 25. Jože Ovca je poslal osem naročnin in 11 pozdravnih oglasov.

Anton Shular, Arma, Kans., je poslal 4 obnovne naročnine, 4 pozdravne oglase ter naročil 25 izt. Majskega glasa za klub 21 JSZ, njegov brat John Shular iz Arcadije pa je naročil 10 iztisov in poslal 9 pozdravnih oglasov ter prispevke dr. 206 Prosvetni matici.

John Teran, Ely, Minn., je poslal 5 oglasov za Majski glas, Jacob Kunstelj pa 10 ter naročilo društva 268 SNPJ za 25 iztisov Majskega glasa.

John Fajdiga, Leadville, Colo., je bil na obisku v Fontani, Calif. in tam dobil enega novega naročnika. Naročil se je moj stari znanec Anton Richter. Tako mnogi naši agitatorji skrbje za Proletarca celo kadar so na po-čitnicah.

V Detroitu, Mich., je bilo zadnjih par tednov tudi dokaj živo. Benedict je obnovil svojo naročnino za dve leti, prispeval \$4 tiskovnemu skladu in eno stran oglasa za svoje podjetje v Majskem glasu. Anna Klarich je poslala 6 pozdravnih oglasov in 2 obnovni naročnini. Kathy Stimac je obnovila naročnino in poslala \$2 tiskovnemu skladu, kot je že njena stara navada. Kathy Junko dve obnovni naročnini, \$2.25 tiskovnemu skladu in 38 pozdravnih oglasov. John Zornik 2 obnovni naročnini in 5 trgovskih oglasov Majskega glasu ter 50c tiskovnemu skladu. Rudolph Potochnik 2 trgovska in 10 pozdravnih oglasov ter prispevek Prosvetni matici za pevski zbor "Svoboda". John Plachter dve obnovni naročnini, en tr-

govski in 6 pozdravnih oglasov ter naročilo za 25 iztisov Majskega glasa. Jacob Ločnikar je obnovil naročnino in prispeval \$2 tiskovnemu skladu.

Da ne bo naselbina Strabane brez pozdravnih oglasov v Majskem glasu, sta poskrbela John Terčelj in Marko Tekavec. Prvi jih je poslal 18, slednji pa 7.

Gowanda, N. Y. James Dekleva je naročil 25 iztisov Majskega glasa. Ko te razpeča jih naroči še.

Martin Judnich je zelo vesel, ako mu kdo piše. Posebno rad vzame na rovaš upravnik Proletarca. V zadnjem pismu pravi: "Ako boš bolj pogostoma pisal. Ti bom bolj pogostoma denar pošiljal." In res, na zadnje moje pismo je odgovoril z 10. obnovnimi naročninami, 13. trgovskimi oglasi za Majski glas in z naročilom za 50 iztisov M. G. By golly, sem si mislil: "Martina bo treba res bombardirati s pismi, posebno še zdaj, ko so nam ti spaki v tiskarni podražili list za okroglih \$50 na mesec. Te bo treba nekako spraviti skupaj, da se luknja zamaši. To velja ne samo za Martina, pač pa tudi za vse ostale naše agitatorje in somišljenike, ki jim je na tem, da Proletarec izhaja in se širi, in s tem ideje, ki jih zastopa.

In tu je spet naš mladenič s približno 8. križi na hrbtu, John Jereb iz Rock Springsa, Wyo. Poslal je tri obnovne naročnine in naročilo za 25 iztisov Majskega glasa. John mi večkrat pošilja, da je pozno v l'viti, da se ne počuti nič kaj dobro in da bi bilo treba mlajšo moč za to delo v njegovi naselbini, pa si misli: "Bo res tako, zraven pa premišlujem, kdo naj ga nadomesti, pa mi misel uhaja na naše možake Franka Remitza, Johna Pintarja, Toneta Starmana. Kateri izmed vas bo pomagal staremu Jerebu pri tem delu?"

Mike Krultz, Willard, Wis., je poskrbel, da bo tudi njegova okolica zastopana z oglasi v Majskem glasu. Poslal je 4 trgovske in 18 pozdravnih. Zraven pa je poslal 2 obnovni naročnini in naročil 25 Majske glasu. Pri tem

delu mu je nudil izdatno pomoč tudi naš novi zastopnik Matt Malnar.

Iz Girarda, O., sta se oglašila John Tancek in John Kosin. Prvi je poslal 2 obnovni naročnini in 15 pozdravnih oglasov Majskega glasu, drugi pa 4 obnovne naročnine in 4 pozdravne oglase. Tudi Duluth, Minn., bo zastopana v Majskem glasu s pozdravnimi oglasi, zato je poskrbel John Kobi; poslal je 4, zraven pa tudi dve obnovni naročnini in \$1 tiskovnemu skladu.

Jacob Ambrozich, Moon Run, Pa., tajnik konferenčne organizacije JSZ za zapadno Pen., je poslal 9 trgovskih in 7 pozdravnih oglasov za Majski glas in \$28 tiskovnemu skladu, ki so bili nabrani na zborovanju konferenčne organizacije v Strabanu, Pa.

K. Erznožnik, Red Lodge, Mont., je poslal dve obnovni naročnini, provizijo pa prispeval tiskovnemu skladu.

Joseph Krmel, Burgettstown, Pa., ki zdaj živi na Craftonu, je poslal 2 naročnini in 2 pozdravna oglasa M. glasu.

Johnstown, Pa., z okolico, bo z oglasi kot običajno, tudi letos dobro zastopana v Majskem glasu. Frank Cvetan, naš zastopnik za ta okraj, je poslal 17 trgovskih in 13 pozdravnih oglasov ter 4 naročnine. Andr. Vidrich je poslal 6 pozdravnih oglasov.

Fairport Harbor, O. Od tu je poslal Lovrenc Bajc 2 trgovska in en pozdravni oglas ter naročilo za 10 iztisov Majskega glasa.

Iz Los Angelesa, Calif., sta se zopet oglašile naše dve agitatorice Kathy Horvatin in Julia Parel. Prva je poslala 18, druga pa 5 pozdravnih oglasov za Majski glas.

Nedavno se je oglašil v uradu Anton Udovih iz La Salla, Ill. Izročil je dve naročnini, 2 trgovska in en pozdravni oglas, pa 25 iztisov Majskega glasa mi tudi pošljite, je še naročil, predno je odšel domov. Leo Zevnik je poslal 13 pozdravnih oglasov.

Mary Stroj, Indianapolis, Ind., je poslala 5 pozdravnih oglasov in naročila še dva družinska kolledarja.

Alice Drasler, soproga bivšega našega sodelavca v uradu Joe Draslerja je poslala 2 naročnini in 3 pozdravne oglase za Majski glas iz Denverja, Colo., kamor so se nedavno preselili z njenimi starši Artčevići. Jože je bil pred kratkem pozvan v armado. Zelimu mu vse najboljšje in srečen povratek iz nje.

Louis A. Ambrozich, Chisholm, Minn., nam je spet poslal dve novi naročnini.

Latrobe, Pa. Mary Fradel še zmerom rada kaj stori za našo stvar. Poslala je 7 pozdravnih oglasov za Majski glas.

Pred kratkem sem se obrnil na Frances Mihevc, Salem, O., ako ne bi pobarala par naših naročnikov, ki jim je potekla naročnina. Stori la je to drage volje ter poslala 6 obnovnih naročnin in zraven še 10 pozdravnih oglasov za Majski glas. Za vse to delo si je zaračunala celih 16c, kar ne pokrije niti poštnine in pristojbine za pošto nazaj. Zelimu mu vse najboljšje in srečen povratek iz nje.

Louis Humar, Bentleyville, Pa., je poslal \$5.90 tiskovnemu skladu, ki jih je zbral med prijatelji Proletarca.

To bo vse za danes. Naj še omenim, da je v tej številki približno 10. izkaz poslanih naročnin v kampanji za 1000 novih naročnikov Proletarca.

Napredna društva, pristopajte v Prosvetno matico!

NAROČITE KNJIGO "MY NATIVE LAND"

ki jo je spisal

Louis Adamič

IZ PROLETARČEVE KNJIGARNE.

STANE \$3.75

V zalogi tudi druge Adamičeve knjige.

Pišite po cenik

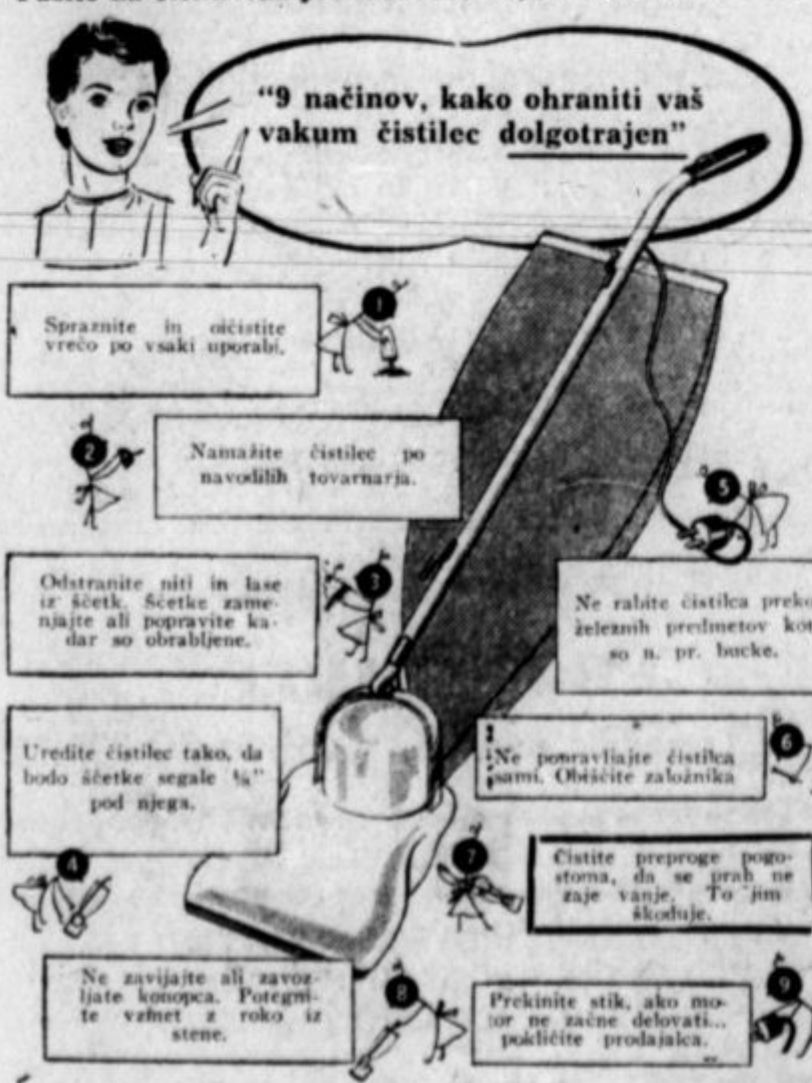
Naslovite:

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO 23, ILL.

Pazite na električne predmete—v vojnem času se ne dobe



PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

Vojna produkcija rabi elektriko — štedite z njo!

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Zagovorniki reakcije v Le-montu, pri sv. Vidu v Clevelan-du, v Newburgu in drugje, ki so se potili v potu svojega obraza v napadih na partizane, se še trudi-dijo dokazati, da so na pravi "demokraciji" in krščanski po-ti. Pa se je pripetilo, da so se mo-rali predstaviti za to kar so.

P. B. Ambrožič spet piše v "A. D." z dne 4. aprila v oporo onim, ki pobijajo partizane. To je tisti pater, ki je nakolektal tisočake za "takojšnjo" pomoč "staremu kraju" in če bo šlo po pravici, bo nekoč moral dati račun za to svoje "podvzetje". P. Bernard Ambrožič brani sedaj svoje ko-lege v starem kraju, ki pomagajo Hitlerju, prej pa so delali za Mussolinija. Sedaj jih takole opravičuje:

"Kar se tiče teh ljudi s ško-fom (Rožmanom) vred, rečem eno. Ravnali so se po mednarod-nem pravu! (Kakšnem?) To dvojno pravo jim daje ne le pra-vico, daje jim celo nalogo, da tu-di v deželi, ki je po tuju nasil-no okupirana, skušajo obdržati civilni red in nastopijo zoper razbojništvo. V to so jih prisilili partizani, ko so s svojimi straš-nimi razbojništvii v družbi z La-hi uničevali slovenski narod."

Isti patri, ki sedaj jamrajo zo-per Lahe, so ob vpadu Hitlerja in Mussolinija v Slovenijo, jam-rali, da kako slab je nemški fi-fer, dočim Italija z ljubljansko provinco, ki jo je zasedla, kar-čedno ravna. Zato se je takrat tudi pričela akcija za "takojšnjo pomoč".

Tudi Rev. Jager v Barbertonu še verjame, da se po tej vojni z ameriško pomočjo vrnejo stare razmere. Morda on niti ne ve, kaj so "stare razmere". Ampak ljudje, ki tam žive, hočejo, da bo kruh, ki ga pridelujejo, njihov, ne pa, da bi ga dajali tri četrtine parazitom, kakor doslej.

Revija "Njiva" v Argentini sporoča, da se sloga na papirju le papirnata sloga. Doslej se je predstavljala za glasilo velike kulturne zveze društev, ki vsa poudarjajo, da jim je za slogu in napredek. Od zdaj naprej bo "Njiva" le glasilo svojega ožje-ga krožka. Ljudje, ki delajo za-njo, se veliko trudijo, a so malo dosegli. Konkurenčni tisk, ki se šopiri proti "Njivi", podpira, brzkone tudi denarno, jugoslo-vanska vlada, in tako je morala "Njiva" priznati, da je tepena. A vzlic temu ima več življenja kakor pa njen glavni konkurent.

Kralj Peter trdi, da se bo vr-nil s svojo nevesto v Beograd, kadar bo vojne konec, in se bo brzkone res. Dve najmočnejši vladi ima na svoji strani. In če mu še Moskva popusti, pa bo res šel tja, kadar ne bo več nevar-nosti. Ob enem Hull in Eden obetata, da bo ljudstvo imelo v

vseh deželah priložnost samo od-ločiti o svoji usodi. Čemu mu se-daj braniti to pravico in mu usi-ljevati nazaj stare režime, ki naj bodo vodili "plebiscite" s svo-jimi uradniki in svojimi orožni-ki? Vse tako izgleda, da se pose-dujoči zelo brigajo, da oni osta-nejo "demokracija", kadar s to vojno končamo in se vsled take-ga mira začnemo takoj na novo pripravljati.

"Srbobran" je eden najdražje urejevanih jugoslovanskih li-stov. Ena številka v tednu, ki je popolnoma angleška, ima tolik-šno obilico propagandnega gra-diva, kot noben drugi jugoslo-vanski list. Mnogi trdijo, da je Srbobranu v veliko finančno po-moči veleposlanik Konstantin Fotič. Dokazov za taka sumnič-e-nja ni mogel še nihče navesti, a zdi se, da le niso brez podlage.

Ameriška justica se je po po-sredovanju visoko nastanjenih intrigantov lotila pred nekaj meseci Charlesa Chaplina pod hinavsko obtožbo, da je šel z ne-kim dekletom iz Californije v New York v "nemoralne name-ne". Pisatelj Sinclair Lewis in Upton Sinclair, ter nešteto dru-gih, so ameriško moralno hinav-sčino raztrgali, pa vse nič ne po-maga. Kako, da zvezna justica tako miži pred goljufijami, ki jih uganjajo korporacije, a se briga, s kom gre Charles Chap-lin iz ene v drugo državo "spat"? To so stvari, ki jih je mogoče pojasniti edino s korup-cijo.

Chaplin je bil oproščen. Nam-reč v točki, da ni grešil, ko je od-vedel svoje dekle iz ene v drugo državo. Ampak zakon, s katerim so ga zagrabil, ni bil nikdar sprejet zato, da se bi lovilo z njim ljudi, kakor je on. Mann act je postal postava proti "beli sužnosti". V vseh severno in ju-žnoameriških mestih so lovili dekleta in jih pošiljali v bordele.

Lokalne oblasti so bile podkup-ljene, enotne postave ni bilo in tako so se začele v kongresu za-hteve, da se naj kaj stori v ob-rambo hčera, ki jih love brez-vestneži in jih pošiljajo v "belo sužnost". Ta še zmerom cvete. Kdo se sploh briga za dekleta iz bednih družin? Ampak tu pa tam se ameriški advokati lote koga, ki ni zapleten v belo suž-nost. Greši le, da ima rad žen-ske. Chaplina bo ta špas stal morda četrtilijona, in zvezno vlado tudi toliko, če ne še več. A vendar je bilo tistemu sodni-ku in vsem drugim znano, da Chaplin ni edini Babbit. Vsi ho-teli po Zed. državah so jih vsako noč polni.

V Italiji zavezniki še vedno igrajo "mišmaš" za ohranitev privilegijev. Sele ko bo ljudstvo res dobilo priložnost — in dobilo jo bo neglede na Hitlerja in na

dežele, ki so v vojni proti njemu — in bo takrat zares samo odlo-čilo o svoji usodi. Kot pa je se-daj, ve, da obe strani ščitita si-stem, ki temelji na izkoriščanju.

Ameriško časopisje in radio dajeta ljudem "kar ljudje hoče-jo". N. pr., v zadevi obravnave proti Charlesu Chaplinu so časo-pisi porabili na tisoče kolon s po-jasnevanjem ene same ljubav-ne zadeve, a o resnih stvareh pa prav malo. Ni čudno, da se nam ljudje drugod po svetu tako zelo čudijo. V zadovoljstvo je nam lahko le, da tudi oni niso "nič boljši".

ANA BARBIČ

Minulo nedeljo smo dobili po-ročilo, da je umrla Ana Barbič, soproga Franka Barbiča. Zdelo jo je kap. Stara je bila 53 let. Rojena je bila v Mokronogu na Dolenjskem in njeno deklisko ime je bilo Ana Bizjak.

Zapušča moža in tri sinove. Eden je v armadi.

V Ameriko je prišla l. 1910.

Ana Barbič je bila skromna žena. Življenje ji ni bilo praz-nik.

Nekaj časa je bila tajnica kluba št. 49 JSZ v Collinwoodu. Po-magala je rada, ne da se bi ogle-šala.

Franku Barbiču in sinovom izrekamo iskreno sožalje.

TRI PRIREDBE V SPRINGFIELDU

Springfield, Ill. — Nahajamo se v izredno vznemirjenem času in v razmerah, kakršne za prireja-nje veselje in slavnosti naših društev in klubov niso nič kaj prikladne.

Nastopila je pomlad in v ne-kaj tednih bo za poletno dobo priredb v dvoranah konec.

Ker pa so razen malih izjem vse naše ustanove več ali manj odvisne tudi od dohodkov, ki jih prinašajo priredbe, se bodo vsled tega pred pričetkom poletja vršile v Slov. delavskem do-mu tri veselice. Prva bo v soboto 15. aprila, ki jo priredi družba imenovanega doma. Prične se ob 8. zvečer. Še na vsaki svoji ve-selici se je Dom potrudil nuditi udeležencem čimboljše zabavo in postrežbo. To lahko potrdijo vsi, ki so jih posečali. In tako bo tudi to soboto. Odbor Sloven-skega delavskega doma bo skr-bel, da bo vsakdo zadovoljivo postrežen in deležen vseh do-brot, katerih bo na veselici v obilju. Torej pridite to soboto 15. aprila v Dom v čimvečjem številu.

Druga zelo pomembna veseli-ca bo v nedeljo 30. aprila, ki jo priredi v Domu klub št. 47 JSZ in Prosvetne matice. Prične se ob 3. pop. O podobnostih te pri-redbe bo poročano več v eni pri-hodnjih številah.

Tretja veselica se bo vršila v soboto 13. maja istotako v Slov. del. domu. To bo ob enem pro-slavitve 40-letnice SNPJ. Društvo je na svoji prošli seji o tem veliko razpravljalo, kako slavnost čimboljše aranzirati in kak-šen naj bo program. Ker pa vsled velike zaposlenosti članstva in drugih vzrokov, ki so nastali vsled vojnih razmer, društvu ob-širnega programa ni mogoče iz-vesti, je bilo zaključeno, da pri-re-di samo plesno veselico, ki bo, kot omenjeno, dne 13. maja. Prične se ob 8. zvečer. Več o tej priredbi bo poročano pozneje.

John Goršek, st.

VABILO NA SEJO KLUBA ŠT. 27 J. S. Z.

Cleveland, O. — Seja soc. kluba št. 27 JSZ se vrši v petek 14. aprila ob 8. zvečer v navadnih prostorih. Ker imamo rešiti več nujnih zadev, ob enem pa je tre-ba urediti še nekatere podrobnosti glede koncerta Zarje, ki bo v nedeljo 23. aprila v SND, je po-trebno, da smo na tej klubovi seji v petek 14. aprila vsi navzo-či. — J. Krebel, tajnik.

Mnogo postav in dekretov

V zadnjih 10. letih je zvezni kongres sprejel 4.553 novih po-stav, predsednik Roosevelt pa je v istem času izdal 3.703 dekrete, ki so uveljavljeni kot postave. Za nove zakone torej nismo v stiski.



AMERIŠKI VOJAKI, ki prodirajo na raznih otokih južnega Pacifika v džungli, nikoli ne vedo, kje jih kdo napade iz zasede. "Ti ali jag" je pravilo še posebno v džungli. Gornja slika priča, da je v tem slu-čaju Japonec podlegel.

GREH ZMOTNEGA SPOZNAVANJA

Radio-govor prof. Furlana v Londonu 11. marca 1944

Kratko po mojem prihodu v Združene države severne Ame-rike, krajem leta 1941, mi je ne-ki odlični prijatelj našega nara-da izrazil pomisleke glede zadr-žanja Slovencev. "Ne dvomim v Srbe," je dejal, "v njih je odpor-nost in nezlomljivo voljo, vztra-jati do končne zmage. Srbi ima-jo dolgo tradicijo junaštva, va-jeni so boja in pripravljeni za svobodo umreti. Toda Slovenci? V vsej svoji zgodovini so bili po-nižni in pohlevni, zvesti sluge vsakokratnih režimov. Vsaka oblast se jim je zdelala in se jim bo zdela opravičljiva že zatega-delj, ker je oblast. Udali se bodo v usodo, čeprav z bridkostjo v srcu, in sodelovali z okupator-jem. V globini svojega srca bodo sicer nestrpno pričakovali odre-šenja, a to odrešenje jim bo mo-ralo priti od zunaj. Sami iz sebe, iz svojih lastnih notranjih sil, se ne bodo osvobodili, in malo ali nič ne bodo pripomogli k skup-nemu vojnemu naporu."

Oporekal sem mu in mu zatr-jeval, da slovenskega naroda ne pozna. Dejal sem mu, da sem ži-vil v mestu, ki je srce slovenske-ga naroda, v Ljubljani in kot akademski učitelj spoznal nove rodove, cvet slovenske mladine, in je ne le učil, marveč se tudi od nje učil. "Kar pravite," sem dejal, "velja morda za stare ge-neracije, in še za te ne v takem obsegu. Drugače bi govorili, če bi poznali naš novi rod, nezlom-ljivo voljo naše mladine, pome-sti s starim in ustvariti nekaj no-vega in boljšega, njeno brezmey-no pripravljenost za žrtve, njen takorekoč mistični pohlep po znanju, njeno nepokolebljivo ve-ro, da bo nova znanost ostvarila pravičen politični, socialni in ekonomski red, in končno njeno fanatično iskanje po svetlih pri-merih v zgodovini slovenskega naroda, njeno valorizacijo histo-rije. Slovenska mladina dorašča v zavesti vrednot slovenstva in izpolnitve historične misije. Mar mislite, da se je glasilo borbene univerzitetne mladine po nak-ljučju imenovalo "1551" (Ti-sočpetstoenainpetdeset), po let-nici prve slovenske knjige? Ali vam to ne pove dovolj jasno, da se je v slovenski mladini prebu-dil herojski duh naših kmetskih puntarjev, moralni vzgon naših velikih reformatorjev, jeklena vstrajnost naših veteranov iz turških bojev?"

Prijatelj se je zamislil in de-jal: "Upam, da bo, kakor pra-vite."

Ko so mesece kasneje začela prihajati v Ameriko prva poro-čila o odporu v Sloveniji, sem vedno znova opozarjal na dej-stvo, da so pozorišče največjega odpora proti okupatorju kraji, katerih imena so nam večinoma znana iz dobe turških bojev, kmetskih puntov in reformacije.

Vse to ni slučaj. Ista razgibanost najširših ljudskih mas in ista skrajna aktivizacija vseh nara-dnih sil kakor pred štiristo leti. Iz istega duha, iz katerega so izšli pred štiristo leti naši puntarji in reformatorji, je nastala danes Osvobodilna fronta in zaradi te-ga se je zgodovinsko poslanstvo slovenskega naroda izpolnilo v Osvobodilni fronti Slovenije.

Nerazumevanje zgodovinske dinamike v aktivizaciji najšir-ših ljudskih mas je eden od glav-nih vzrokov, ki še vedno drži ne-ko majhno število Slovencev iz-ven vrst Osvobodilne fronte in s tem izven slovenskega naroda. Ta vzrok bi mogli označiti kot greh spoznavanja, ki je še vedno greh, čeprav manjši kot zavest-no storjeno zlo. In tem, ki bi pra-vilno ravnali, če bi mogli pravo spoznati, veljajo danes moje be-sede in poziv, da se otresejo predsodkov preteklosti in da ne stoji pasivni ob strani, ko bje slovenski narod dokončni in od-ločilni boj proti tujemu zavoje-valcu.

Oporekal sem mu in mu zatr-jeval, da slovenskega naroda ne pozna. Dejal sem mu, da sem ži-vil v mestu, ki je srce slovenske-ga naroda, v Ljubljani in kot akademski učitelj spoznal nove rodove, cvet slovenske mladine, in je ne le učil, marveč se tudi od nje učil. "Kar pravite," sem dejal, "velja morda za stare ge-neracije, in še za te ne v takem obsegu. Drugače bi govorili, če bi poznali naš novi rod, nezlom-ljivo voljo naše mladine, pome-sti s starim in ustvariti nekaj no-vega in boljšega, njeno brezmey-no pripravljenost za žrtve, njen takorekoč mistični pohlep po znanju, njeno nepokolebljivo ve-ro, da bo nova znanost ostvarila pravičen politični, socialni in ekonomski red, in končno njeno fanatično iskanje po svetlih pri-merih v zgodovini slovenskega naroda, njeno valorizacijo histo-rije. Slovenska mladina dorašča v zavesti vrednot slovenstva in izpolnitve historične misije. Mar mislite, da se je glasilo borbene univerzitetne mladine po nak-ljučju imenovalo "1551" (Ti-sočpetstoenainpetdeset), po let-nici prve slovenske knjige? Ali vam to ne pove dovolj jasno, da se je v slovenski mladini prebu-dil herojski duh naših kmetskih puntarjev, moralni vzgon naših velikih reformatorjev, jeklena vstrajnost naših veteranov iz turških bojev?"

Mihajlovičevi četniki bodo se napadali Tita

Paul Ghali poroča v čikaških Daily News dne 28. feb. iz Ber-na, da so imeli Mihajlovičevi četniki kongres, na katerem so sklenili nadaljevati z bojem pro-ti Titu in partizanom vzlic gra-jam, ki jih je Petrova vlada de-ležna v Londonu, Washingtonu in Moskvi.

Ghali pravi, da je poročilo o tem sklepu prišlo v švicarske li-ste skozi Budimpešto.

Nemci so baje "aretirali" vse tiste v Beogradu, ki so jih osu-mili udeležbe na Mihajloviče-vev zboru, da bi izgedalo, kot da ni med Nemci in Mihajlovi-čem nobene zveze.

Poročilo iz Londona 27. feb.

"Majski glas"

je sedaj edina slovenska revija, ki je urejevana v korist delavskega socialističnega gibanja.

Letošnja izdaja Majskega glasa bo posvečena JOZETU ZAVERTNIKU.

Petnajst let bo minilo, od kar je umrl. A njegovo delo živi, in to bo pričal ta Majski glas!

NAROČITE GA ČIMVEČ IZVODOV

Cena za POSAMEZEN IZVOD je 35c.

Za večja naročila so cene sledeče:

10 iztisov	3.30	50 iztisov	14.50
15 iztisov	4.80	75 iztisov	21.00
25 iztisov	7.75	100 iztisov	27.00
35 iztisov	10.50	250 iztisov	65.00

Pošljite naročilo ko hitro mogoče!

Sodelujmo vsi, da bo imel ta MAJSKI GLAS večjo cirkulacijo kot katerikoli prejšnji!

Naročila pošljite na sledeči naslov:

PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave. CHICAGO 23, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

V soboto 15. aprila se vrši v Bridgeportu, O., shod pod pokroviteljstvom SANSa in JPO. Za govornika je bil povabljen dr. F. J. Kern, član eksekutive SANSa, ki bo obenem predaval zanimiv film. Naši rojaki iz vzhodnega Ohia in bližnje West Virginije se vabijo, da se udeležijo v velikem številu te prireditve, ki se vrši v društveni dvorani na Boydsvillu. Ves prebitok je namenjen SANSu in JPO.

Zapisnik zborovanja vseh Sansovih odborov, ki se je vršil v Chicago 8. januarja 1944, bo ponatiskan v brošuri in razposlan vsem podružnicam. Vsled svoje dolgotrajne najbrž ne bo priobčen v drugem listu, razen v dnevniku Prosveti, dasiravno je bil poslan vsem listom, ki priobčajo naše gradivo. Tajnike podružnic prosimo, da čitajo zapisnik — če le mogoče, na sejah.

Slovenskim listom smo tudi poslali za objavo govor Josipa Vidmarja, predsednika Slovenske osvobodilne fronte, katerega je obdržaval na zborovanju aktivistov SWF 27. aprila lanskega leta. Prosveta ga je priobčila v celoti v slavnostni izdaji ob priliki obhajanja 40-letnice SNPJ dne 5. aprila. Ta govor je zgodovinskega pomena in prečitati in umevati bi ga moral vsak Slovenec in Slovenka. Uključuje vso ideologijo, zgodbo, pomen in namen Slovenske osvobodilne fronte. Natančno tolmači, kdo da tvori to odporno in politično silo v Sloveniji in kdo ne, in zakaj ne. Javno obtožuje vodstvo nekdanjih vodilnih političnih strank v Sloveniji (SLS in JNS) petokolonstva v korist okupatorjev in izdajstvo svoje rojstne domovine. Rojakom bo tudi lažje razumeti zadržanost, fairizejsko propagando, ki jo v Ameriki vodijo plačani agenti predstavnikov omenjenih strank, skrivajoči se za frazami, da narodni izdajalci podpirajo — zaveznike. Da, podpirajo jih na isti način kot španski fašist Franco in francoski kvizling Petain!

Komunike Jugoslovanske narodne osvobodilne vojske preko radia Svobodna Jugoslavija 31. marca se glasi: "V Sloveniji je bila ustanovljena posebna komisija za preiskavo sovražnikovih zločinov. Vse gradivo, ki ga bo zbrala, bo nekoč služilo kot dokaz za kazni. Komisiji načeluje dobroznani slovenski odvetnik dr. M. Krugl."

Nobenega dvoma ni, da bo ta komisija posvetila posebno pozornost tudi slovenskim izdajalcem v službi nacifašistov ter njihovim podreptikom doma in v inozemstvu, pa se naj skrivajo pod kakršnim koli plaščem.

Isti vir poroča, da je skoraj že vse pripravljeno za drugi kongres Jugoslovanske antifašistične mladine. Zveza združene antifašistične mladine Jugoslavije je povabila na ta sestane tudi mladinske organizacije Velike Britanije, Sovjetske zveze in Zedinjenih držav.

Bivšemu ministru Spoju se ni posrečilo, da bi pritegnil SANS

na stran slovenske politične čaršije, zato je bil odpoklican iz Amerike. Na njegovo mesto je stranka poslala Franka Gabrovška, katerega naloga je bila vplivati na katoliške kroge, da ostane SANS konservativen ali pa, da ga uniči. Njegov publicist je p. B. Ambrožič, ki pod firmo Zveze slovenskih župnij zbira denar za slovenske reveže in ga dostavlja preko ljubljanskega škofa onim krogom, kateri so po "mednarodnem in naravnem pravu" prisostvovali pri ustoličenju kvizlinga Rupnika. (Rupnik je sedaj izgubil zaščito p. Ambrožiča, dasi še ni toliko časa nazaj, ko je slednji slavil tega izdajalca v bojih s partizani, zlasti po italijanski kapitulaciji, v objavljenih "privatnih pismih.") Gabrovškov boss je dr. Kuhar v Londonu, bivši urednik Slovenca. Oba sta zapustila "domovino" deset dni pred invazijo, da v inozemstvu zgradijo aparat za povrnitev in upostavitve "statusa quo" svoje politične stranke po iztrebljenju okupatorjev. Kos tega aparata bi imeli tvoriti slovenski Amerikanci. Načrt je spodletel tu v Ameriki, še v večji meri pa doma v Sloveniji, kjer sta postala "persona non gratae".

Razvoj Slovenske osvobodilne fronte ima svoje korenine v začetku 19. stoletja. Če bi jo hoteli uničiti, bi morali uničiti vso slovensko književno kulturo od Prešerna naprej. Tudi vladarji s pomočjo domačih "janičarjev" so vsa ta leta ta razmah samo zaustavljali. Toda vulkan je vrel in si nabiral izbruhne sile od 27. marca 1941, ko se je lava nezadržljivega odpora razlila proti tujim in domačim izkoriščevalcem kot povodenj po vsej Jugoslaviji. Slovenija je vzplamtel, ne samo v vojni proti zverinskim nacifašistom, temveč tudi v civilni vojni proti lastnim izdajalcem in v politični revoluciji, o kateri je pel že France Prešeren:

"Manj strašna noč je v črne zemlji krili,
kot so pod svetlim solncem
sužnji dnovi —"

Slovenski Amerikanci, katerim je pri srcu resnična svoboda in prava demokracija naroda v stari domovini, ne bodo sledili propagandni reakcije, pač pa bodo podprli Slovenski ameriški narodni svet in njegovo politično zamisel.

Mirko G. Kuhel.

SODELUJTE
V KAMPANJI ZA
TISOČ
NOVIH NAROČNIKOV
VSI, KI SOGLAŠATE
S SMERNICAMI
PROLETARCA

Kampanja za tisoč novih naročnikov Proletarec

X. IZKAZ

(4 tedne, od 9. marca do 6. aprila 1944)

Vsled lažjega pregleda so naročnine štete ena za vsakega pol leta. Na primer, kdor pošlje eno celoletno in eno polletno, je v izkazu označen s tremi po pol leta.

V času kampanje se bodo doštevale v vsakem izkazu k tem nadaljnjim naročinam in enako nadaljnjim vsotam, zbrane v tiskovni sklad.

	Nove naročnine	Obnov. naročnine	Nabral v tiskovni sklad
John Chamazar, Chicago, Ill.	22	12	\$ 2.00
John Turk, Chicago, Ill.	2	—	4.00
Charles Pogorelec, Chicago, Ill.	10	60	22.00
Frank S. Tauchar, Chicago, Ill.	4	76½	8.00
Angela Zaitz, Chicago, Ill.	9	10	15.00
John Krebel, Cleveland, O.	26½	218	140.81
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	2	8	11.00
Martin Judnich, Waukegan, Ill.	9	58	11.25
Joško Oven, Clarendon Hills, Ill.	4	10	37.50
Anton Zornik, Herminie, Pa.	63½	197½	29.55
Joseph Oblak, Chicago, Ill.	11	8	7.95
Mike Krulitz, Willard, Wis.	2	16	2.50
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	8	19	113.55
John Goršek st., Springfield, Ill.	7	4	1.00
Louis Barborich, Milwaukee, Wis.	20	87½	20.50
John Shular, Arcadia, Kans.	2	10	1.90
Frank Česen, Cleveland, O.	6	—	—
Jack Mesec, North Chicago, Ill.	26	4	10.00
Joseph Snoy, Bridgeport, O.	9	29½	6.70
Frank Cvetan, Johnstown, Pa.	14	41	25.20
Ludwig Yoxey, Pueblo, Colo.	1	4	.25
Joseph Koršič, Detroit, Mich.	1	4	33.35
Anton Tomšič, Oakland, Calif.	18½	18	3.60
George Smrekar, W. Aliquippa, Pa.	4	6	2.100
Julia Parkel, Los Angeles, Calif.	7	2	—
Louis Ambrozich, Chisholm, Minn.	4	2	—
Math. Urbas, Detroit, Mich.	2	—	3.75
Edward Tomšič, Walsenburg, Colo.	6	9	20.00
K. Erzenožnik, Red Lodge, Mont.	2	9	2.35
Anton Shular, Arma, Kans.	8	26	9.10
Louis Zorko, Cleveland, O.	11	—	3.43
John Kobi, Duluth, Minn.	2	—	.60
John Zornik, Detroit, Mich.	—	18	9.50
John Plachtar, Dearborn, Mich.	—	4	2.75
John Pečnik, Fontana, Calif.	9	7	9.33
Leo Zevnik, La Salle, Ill.	13	6	6.44
Anton Debeve, Sheboygan, Wis.	3	2	—
Frank Bizjak, Chicago, Ill.	5	—	2.72
Frank Stih, Sheboygan, Wis.	2	12	3.00
Anton Brenčič, Cleveland, O.	2	2	—
Kristina Podjavorsk, Milwaukee	2	—	.75
Jennie Jerala, Moon Run, Pa.	—	6	66.65
Jacob Ambrozich, Moon Run, Pa.	2	—	2.00
Josephine Močnik, Cleveland, O.	—	4½	—
Anton Gorentz, Springfield, Ill.	1	16	3.00
John Tancek, Girard, O.	2	18	11.50
John Kosin, Girard, O.	6	3	.25
Nace Zlemberger, Piney Fork, O.	—	4	—
Joseph Sedmak, Conneaut, O.	—	6	14.80
John Terčelj, Strabane, Pa.	—	17	6.25
John Teran, Ely, Minn.	—	10	2.00
Anton Udovch, La Salle, Ill.	5	19	—
John Vitez, Barton, O.	—	3	—
Vincenc Yaksetich, McIntyre, Pa.	—	19	9.95
Kathy Junko, Detroit, Mich.	20	19	39.50
Anton Jankovich, Cleveland, O.	2	2	3.00
Frank Klun, Chisholm, Minn.	6	16	.50
Mike Kopach, Barberton, O.	2	—	—
Joe Koss, Detroit, Mich.	6½	—	2.00
Donald J. Lotrich, Chicago, Ill.	—	6	—
Luka Groser, Chicago, Ill.	—	2	—
Louis Pavlinich, Bellaire, O.	—	2	25.20
Jos. F. Durn, Cleveland, O.	1	6	2.00
Andrew Krvin, Girard, O.	2	2	1.50
John H. Krzisin, Kemmerer, Wyo.	—	13	1.65
Martin Bajc, Meadow Lands, Pa.	—	12	7.74
Joe Cvelbar, Sharon, Pa.	—	10	2.50
Jacob Bergant, Lisbon, O.	2	7	3.50
John Marolt, West Mineral, Kans.	2	6	2.00
John Fajdiga, Leadville, Colo.	—	1	—
Max Martz, Buhl, Minn.	4	—	—
Tony Stopar, Colegrove, Pa.	1	1	—
Frank Kosem, Elm Grove, W. Va.	2	—	—
Julia Lemuth, Detroit, Mich.	6	2	3.25
James Dekleva, Gowanda, N. Y.	2	2	1.00
Luka Podbregar, Witt, Ill.	4	2	7.00
Rudolph Potočnik, Detroit, Mich.	—	2	.75
Joseph Mihelich, E. Helena, Mont.	2	—	—
John Tavčar, Cleveland, O.	2	2	.50
John Paulich, Gardena, Calif.	6	—	—
John Spiller, St. Louis, Mo.	1	—	1.71
Lovrene Bajc, Fairport Harbor, O.	2	8	1.50
Mary Stroj, Indianapolis, Ind.	4	—	—
Frank Kokal, Cleveland, O.	4	—	5.25
Joseph Jež, Warren, O.	2	15	3.87
John Jereb, Rock Springs, Wyo.	6	2	1.50
Kathy Horvatin, Los Angeles, Cal.	10	—	3.00
Mary Marinšek, Gallup, N. Mex.	4	—	4.00
Frank Voglar, Bedford, O.	2	2	3.025
Frank Obloček, Tiona, Pa.	4	—	2.00
Frank Podboy, Parkhill, Pa.	12	—	11.25
Anton Tratnik, Diamondville, Wyo.	—	2	2.60
John Morsi, Chicago, Ill.	—	8	2.00
Amalia Oblak, Elizabeth, N. J.	4	4	—
Lenhard Werdinec, Thomas, W. Va.	1	—	—
Fr. Kolenc, Windsor Heights, W. Va.	2	2	.75
Joseph Krmel, Burgettstown, Pa.	2	4	—
Lawrence Selak, Star City, W. Va.	2	—	2.00
Jennie Marinšek, Gallup, N. Mex.	—	4	2.65
Leo Junko, Detroit, Mich.	1	—	—
Frank Pipan, Hibbing, Minn.	22	—	—
Leo Milostnik, Sheboygan, Wis.	—	2	—
Herman Drobesc, New Waterford, Pa.	—	2	—
Frank Novák, Los Angeles, Calif.	—	4	5.20
Anna Klarich, Detroit, Mich.	—	2	—
Razni posamezniki	16	32	34.30
Skupaj	586	1422	915.60
Premalo izkazano v prejšnjih izkazih	—	—	34.16
Skupaj	—	—	949.76

Prejšnji izkaz novih naročnin 553, sedanji 33, skupaj 586; obnovljenih, prejšnji izkaz 1294, sedanji 128, skupaj 1422. Tiskovni sklad, prejšnji pravilni izkaz \$859.38, sedanji \$56.22, izpuščeno iz prejšnjih izkazov \$34.16, skupaj \$949.76.

STE SI MAJSKI GLAS ŽE NAROČILI?

"Zlati rudniki" v Washingtonu so škandal za deželo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Mo.), ki slovi za enega najbolj poučenih poslancev v kongresu. Nekateri izmed teh spekulativov so tako drzni, da javno oglašajo za klijente, češ, mi poznamo vse niti, ki so speljane v vladne urade.

"Ako bo kongres tem pijavkam dopustil izvesti svoje nakanе, bomo imeli po tej vojni, oziroma že sedaj še vse večje škandale kakor takrat," je rekel Cochran.

"To se sedaj ne sme dogoditi," je vzkliknil, in nato sarkastično dodal, "ampak se že dogaja!"

Nato je navajal dejstva, ki dokazujejo, da bi bil vse ta švindl z vladnim blagom in z ljudskim denarjem nemogoč brez sodelovanja merodajnih vojaških in civilnih vladnih uradnikov.

Nekaj primer in dokazov

V dokaz, kako se te pijavke maste na račun "odvišnega vojnega materiala" je sedaj, ko se v resnične, velike bitke šele pripravljamo, je navedel:

Armadni urad v Washingtonu je prodal civilnemu uslužbencu vojnega departamenta množino električnih baterij za vsoto \$15, vladu pa so stale nad osemnast tisoč dolarjev! Torej vojni uradniki vojnega oddelka so prodali civilnemu uradniku istega oddelka vrednost \$18.000 za \$15! Po kakšni postavi so mogli izvršiti to prevaro? Po nobeni, pravi Cochran, pač pa so zakon vajemno kršili.

To še ni vse! Isti uradniki so prodali istemu civilnemu uslužbencu svojega oddelka nadaljno množino baterij za \$65, vladu pa so stale — \$122.934. Nekam drugemu civilistu so jih prodali za znesek \$50, vladu pa so stale \$15.000.

Civilni uradnik vojnega oddelka je profitiral pri prvi množini baterij, ki jih je kupil, dvajset tisoč dolarjev, je konstatiral Cochran.

Motorcikli "nagloina" padli v ceni
Vlada je omela 4,000 novih

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski kolektor brošure in knjige, naj piše upravnistvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletarec.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

CALIFORNIA. Fontana: John Pečnik. Oakland: Anton Tomšič. Los Angeles: Frank Novak. San Francisco: A. Leksan.	Bridgeport in okolica: Joseph Snoy in John Vitez. Cleveland: John Krebel in Anton Jankovich. Fairport Harbor: Lovrene Bajc. Girard: John Kosin in Andrew Krvin. Lisbon-Power Point: Jacob Bergant. Piney Fork: Frank Završnik. Powhatan Point, O.: John Guzel. Warren: Joseph Jež.
COLORADO. Crested Butte: Ant. Slobodnik. Pueblo: Ludwig Yoxey. Walsenburg in okolica: Edward Tomšič.	PENNSYLVANIA. Aliquippa: Geo. Smrekar. Avella: Frank Brekar. Burgettstown-Slovan: Joseph Krmel. Crafton-Moon Run: Jennie Jerala. Canonsburg-Strabane: John Terčelj in Marko Tekavec. Colegrove: Tony Stopar. Export: Jos. Britz. Forest City: Anthony Drasler Jr. Point Marion: Tony Zupančič. Herminie: Anton Zornik. Imperial: Frank Augustin. Johnstown in okolica: Andrew Vidrich, John Langerholc, Ilija Buhalo in Frank Cvetan. Latrobe: John in Mary Fradel. Houston: Louis Britz. Liberty: Nick Triller. Meadowlands: Martin Bajc. Park Hill - Conemaugh: Frank Podboy. Sharon: Joseph Cvelbar. Potovalna zastopnika za Proletarca, Ameriški družinski kolektor in Majski Glas za zapadno Penno Anton Zornik, Herminie, za Cambria in Somerset okraj pa Frank Cvetan, Johnstown.
ILLINOIS. Chicago in okolica: Frank Bizjak. Joseph Oblak, Chas. Pogorelec, Peter Verhovnik, Frank Zaitz in Frank S. Tauchar. La Salle in okolica: Anton Udovch in Leo Zevnik. Springfield: Joseph Ovca in John Goršek. Virden: Fr. Hiersich. Waukegan-No. Chicago: Martin Judnich.	INDIANA. Indianapolis: Mary Stroj.
KANSAS. Arma: Anton Shular. Arcadia: John Shular. West Mineral: John Marolt.	MISSOURI. St. Louis: John Spiller.
MICHIGAN. Detroit-Dearborn: John Zornik, Leo Junko Sr., Joseph Klarich in John Plachtar.	MONTANA. Butte: Anton Zugel. East Helena: Joseph Mihelich. Red Lodge: K. Erzenožnik.
MINNESOTA. Buhl: Max Martz. Chisholm: Frank Klun. Duluth: John Kobi. Ely: John Teran in Jacob Kunstelj. Hibbing: Frank Pipan.	NEW JERSEY. Elizabeth: Amalia Oblak.
NEW YORK. Gowanda: James Dekleva.	OHIO. Akron - Kenmore - Barberton: Mike Kopach in Matt. Močnik.
WASHINGTON. Seattle: Lucas Debeljak.	WEST VIRGINIA. Elm Grove: Frank Kosem. Star City: Lawrence Selak. Thomas: Lenhart Werdinec.
WISCONSIN. Milwaukee in West Allis: Louis Barborich. Sheboygan: Frank Stih. Willard: Mike Krulitz in Matt Malnar.	WYOMING. Kemmerer in okolica: Anton Tratnik in John H. Krzisin. Rock Springs: John Jereb.

Tiskarji bodo spet glasovali o pridruženju k A. F. of L.

V tiskarski uniji (International Typographical Union), ki je sedaj samostojna, se bo spet vršil referendum o predlogu za povrnitev v AFL. Na prejšnjih glasovanjih je bil sličen predlog poražen. Unija tiskarjev je odstopila, ker ni hotela ob postanku CIO pdačevati v AFL 1c od člana posebnega asesmenta za boj proti Kongresu industrialnih organizacij (CIO).

Cetrtno od vsakega dolarja za davke

Davna administracija je izračunala, da gre od vsakega dolarja zaslužka in drugih dohodkov 23 in pol centa za zvezne, državne in lokalne davke. Razni indirektni davki tu niso vštet. Torej lahko računamo, da vzamejo davki od vsakega dolarja nad en kvoder.

Na naših cestah ubije več ljudi kot na bojiščih

Od napada na Pearl Harbor je bilo na ameriških cestah ubitih 60.000 voznikov, pasažerjev in pešcev, ali 33 odstotkov več kot pa je bilo v istem času ubitih naših vojakov na bojiščih.

Delavci, podpirajte Proletarca kot podpira on vaše napore in boje!

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navedili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustav Zed. držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsednik Zedinjenih držav in Poedine države z glavnim mestom, številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižice je samo 50 centov + poštino vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca
2301 S. Lawndale Avenue
CHICAGO 23, ILL.

POSLEŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v izpitu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO 23, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440

If no answer — Call
Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

Bilbo, Jesus and Company

We don't know everybody in the Company, but we would list as leading directors in the form of "U. S. Super Race, Incorporated" the names of Senator Bilbo of Mississippi and Jesus Christ.

The Democratic Mr. Bilbo told us that much the other day when, in a tirade against what he privately might call "nigger lovers" he justified the poll-tax law of his state and the disfranchisement of Negro Americans with the revelation that "the white race is the custodian of the gospel of Jesus."

We're a little bit surprised at the partnership, since Adolph Hitler who certainly would applaud the Bilbo idea of super race in general and the estimate of Negroes as inferior people in particular, isn't favorable to the Jewish Vagabond who was crucified for teaching the "heresy" of mankind's universal brotherhood.

The more we ponder the Bilbo assertion the more puzzled we become. What would Jesus think if he knew that His ideals were in the custody of so ardent an advocate of the super race? We aren't able to answer that one ourselves. But an easier question is —

What does Franklin D. Roosevelt think when he ponders the probability that the freedoms which he wants to export to "everywhere in the world" are dependent to no small degree upon a group of states which, so far as dark-skinned people are concerned, think that freedom is un-American? F. D. R. could answer that one.

What a mix-up! We want to abolish the super race pretense in Germany and keep it in America. We find a "solid South" Democrat talking the gospel of Jesus in the same breath with which he tells his "Negro-loving white friends to go to hell!"

And then the dupes of capitalism tell us that Socialists are impractical people!

As Jim Maurer would have said, "El, El, El!" — Reading Labor Advocate.

Beginning of the End

There is an old saying that "when families fall out among themselves, it is the approach to the conclusion."

We feel pretty much the same way about the five big railway unions.

Announcement that the Brotherhood of Railroad Trainmen will start raids on membership of the Switchmen's union and the Order of Railway Conductors bodes no good for the labor movement of the United States.

We regret to hear of the falling out. There is a place for these five big brotherhoods to serve in their respective fields, and their various rights ought to be inviolate, unless... one big railroad union was considered to handle all railroad workers, regardless of his position.

The "raid" ordered by the Trainmen will be interesting to watch, but from this point of view, it appears to be doomed before it gets under way.

Consolidation of the five brotherhoods would give the railroad men a truly powerful organization for the good of its members, and such consolidation should be the objective of the railmen.—The Progressive Miner.

Abuse of the Mann Act

After the reams of publicity on the Chaplin trial, one may hope that collapse of the government's prosecution will serve to discourage federal attorneys tempted to abuse the technicalities of the Mann Act in a case of that kind.

The Mann Act was intended to apply to cases in which women were transported for commercialized vice. It was not designed to bring the majesty and power of the federal government into prosecutions for personal immoralities which, if flagrant and notorious, can be adequately punished under the police powers of the state.

The Hollywood district attorney might have received less lurid publicity by ignoring the Mann Act charge and concentrating on the civil liberties indictment against Mr. Chaplin, but the authority of the federal government would have been asserted in a proper issue. If prosecutors remain unwilling to observe such a principle, Congress may need to forbid sleazy distortions of the law.—The Chicago Sun.

NINE MEN NAMED WILSON

According to the "United Automobile Worker"—and it knows—the General Motors Corporation made net profits in 1943 of \$364,312,000, after payment of taxes and deducting all allowances. Yes, sir — free, clear and wrapped up in tissue paper — \$364,312,000.

The share of the du Pont family alone in this war melon is a big slice — \$60,791,760.

C. E. Wilson, president of GM, comes in for a cut of \$502,605. That breaks down to an hourly "wage" of 213.

The UAW-CIO discovered that GM employs eight other men named Wilson namely, a heat treat operator, a press operator, a shear helper, a foundry worker, three unskilled laborers and a sweeper.

It can easily be seen that these Wilsons are representative workers absolutely indispensable to the production of the things GM turns out.

But the wages of these other Wilsons who are not the president of the company range from 87 cents to \$1.07 an hour. Get a microscope to see that as against the \$213 "hourly rate" of Wilson the big shot.

Even if you add up the hourly rates of all the eight little Wilsons, it comes out to \$8.07 an hour for eight men—still hardly visible, as against that \$213 an hour taken by Wilson the big boy.

For each one of the little Wilsons to earn 213, he has to put in around two hundred hours — or, roughly speaking, five forty-hour weeks as against just ONE HOUR of the big shot's time.

This is how the wealth produced by labor is distributed under the system of "free enterprise." — From Labor Action.

HIGHWAY HELD MORE DEADLY THAN FOXHOLES

Soldiers on the battle front have a better chance of survival than pedestrians and motor car drivers on American highways. Traffic deaths in the United States since Pearl Harbor are 33 per cent greater than losses of the armed services, the National Highway Safety Council disclosed recently.

Automobile casualties, it was explained, totaled 60,000, compared with 39,624 military casualties.

SHIPSTEAD SCORES EXECUTIVE ORDERS

During the last 10 years Congress has enacted 4,553 laws, while during the same period the President has issued 3,703 executive orders which have the effect of laws.

In presenting the figures to the Senate, Senator Henrik Shipstead (Rep., Minn.) declared:

"By golly, he's (the President) a good runner-up."

He added that he intended to ask Congress to order a review of the executive orders.

Factories Still as Deadly as Foxholes

Work in the nation's factories is becoming somewhat safer, but it's still much more dangerous than in the armed forces, a report by Secretary of Labor Frances Perkins disclosed recently.

During December 55,000 workers suffered disabling injuries in accidents, a decline of 5,000 from the previous month.

However, that figure for the single month is still greater than the total number of army men wounded since Pearl Harbor.

THE MARCH OF LABOR

NEW ENGLAND SLAVE TRADERS PURCHASED SLAVES ON THE AFRICAN GOLD COAST IN 1750 BY THIS SCALE: MEN-100 GALLONS OF RUM WOMEN- 85 GALLONS CHILDREN-65

PAY IN AND DAY OUT ABOUT 3% OF THE POPULATION ARE CONFINED TO THEIR HOMES BY ILLNESS

THE PANIC OF 1873 REDUCED UNION MEMBERSHIP IN THE U.S. FROM 300,000 TO 50,000 IN LESS THAN FIVE YEARS

PLAY FAIR WITH YOURSELF AND ORGANIZED LABOR BY BUYING HATS WITH THIS LABEL

BUY A BOND PAY-DAY!

Sacrifices of Floyd Olson and Captain Mallon

The action of the Executive Board of the AFL unions of Minneapolis in refusing to vote approval of the proposed fusion of the Democratic and Farmer-Labor parties is one that will meet with popular approval and do much good in restoring better understanding between the workers of the city and the tillers of the soil.

The people of Minnesota are not anxious to see the party of Floyd Olson, Captain Mallon, Tony Welch, Magnus Johnson, Henry Teigan and many other illustrious ones discarded under any subterfuge.

So far as organized labor is concerned there can be no opportunity to carry out the nonpartisan policy of the American Federation of Labor should the Farmer-Labor party be gobbled up or destroyed. For in the end there would be only the Republican party so far as any real power and influence is concerned.

Regardless of the honesty and sincerity of those proposing the merger many fear, and have reason to fear, the plan plays into the hands of the Republicans.

The late Captain George H. Mallon, a member of the Sprinkler Fitters' union, the only one of Pershing's Hundred Heroes from Minnesota, was offered the nomination for Governor on the Republican ticket when he returned from the war. That nomination meant election and most everyone realized it.

Captain Mallon refused the Republican nomination and instead became the Farmer-Labor candidate for Lieutenant Governor and was defeated.

Floyd B. Olson could have had any state office from the Republicans had he chosen to be a Republican.

The great Floyd Olson stayed with the Farmer-Labor party and poured his life into it and in his dying hours urged microphone be brought to his bed to broadcast against the McCormick who desecrated our fair state.

On the battle field and at home these were heroes who stood by their guns. There has been too much of this sort of sacrifice in the building of the Farmer-Labor party by leaders and rank and file to permit its destruction.—Minneapolis Labor Review.

PLENTY OF FOOD

By SCOTT NEARING

War Food Administration reports show that on March 1, 1944, refrigerator storage space in the USA was filled to 92% of capacity. The comparative figure for 1943 was 84%. The refrigeration industry considers its facilities filled to the limit when they reach 90% of rated capacity.

The report points to two significant conclusions:

1. The volume of refrigerated food in the USA is probably at an alltime peak.
2. The amount of refrigerated food is up by 50% since this time last year.

Newspapermen assumed that these unprecedented food stores were part of the stockpile accumulated by the federal government. The New York Times published a front page story on March 18 which began: "The extent to which the federal government's vast hoards of food are taxing the nation's storage facilities is revealed in a report... of the WFA."

Next day's Times, also on the front page, carried the refutation of its earlier story. Storage space was crammed sure enough, but "only a fraction" of the stockpile was owned by the federal government. The food hoard was not a hoard at all, but an over supply of privately owned food, available to anyone with sufficient points and money to carry it away.

OPA and other Washington officials were somewhat indefinite on this point. They stated that stored food falls into three classes: (1) government owned stocks, (2) food earmarked for the armed

forces, (3) food for civilian consumption. Since the volume of food held for the armed forces is a military secret, the proportion falling in the other two classes could not be stated.

Washington officials have laid great stress on the "inflationary gap" between the very large amount of excess purchasing power in the hands of consumers compared with the much smaller available supply of consumer goods. The result — mounting bank deposits, increased currency hoarding and the spreading black market.

The WFA reports show that the administration can reduce this gap by reducing the number of points required, or increasing the number of point-free commodities, and thus clearing the storage space for spring-produced foods.

This whole episode is of minor importance. But it is significant because it offers one more item of testimony to the imposing volume that records the advent of an abundance economy. So huge is the productive capacity of even a moderated mechanized food industry that, with a sixth of the country's manpower in the armed services and at least a third engaged in war production, the vast storage facilities of the country are literally bursting with commodities at the end of winter.

The lesson is expensive in blood and wealth. But it is simple for anyone to learn: even in wartime, and much more surely in peacetime, this country can provide the necessities and decencies of life for all of its inhabitants.

WHO'LL DO THE SKINNING

Writing Bernard M. Baruch that the chief difference between his plan for demobilization and that of the Senate Committee is "that you would have the skinning of the people under administration direction, and the Senate committee would have it under Congressional," Benjamin C. Marsh, Secretary of the People's Lobby, told Mr. Baruch that not "private enterprise" but government underwriting and control have achieved war production, and must secure post-war employment.

The letter reads in part:

"Wouldn't it be better to face the facts frankly that the days of individual aggrandizement and collective irresponsibility are over, and that the public's interest as consumer is superior to conflicts over division of the capitalist swag, and between farmers and processors and distributors of farm products over the division of the consumers' dollar."—The Call.

OHIO CO-OP MILL PAYS FOR ITSELF IN 17 MONTHS

HARRISBURG, Pa. (CLNS) — When three regional co-operative associations joined forces to build one of the most modern feed mills in the world in Reading, Ohio in the Spring of 1942 they did the job to assure their farmer members a constant source of feed for the greatly accelerated food production program.

The success of the undertaking has surprised even the most optimistic member. For the co-op feed mill not only met production demands but also paid off its entire investment of \$650,000 in 17 months while supplying feed at market prices to its membership.

HENRY FORD'S PEACE

Henry Ford broke into print recently with the statement that the war in Europe would end in two months.

A map of Italy, appearing a few days after Ford's statement, shows that Allied troops have gained a total of less than 25 miles of ground in more than four month of bitter fighting.

We wonder how these two bits of information can be reconciled—Ford's "peace" in two months, and the Allied gains of less than 25 miles in more than four months.

Naturally all of us hope Ford is right, but unfortunately, all signs point to his being as wrong now as he was year ago when he promised to have the boys out of the trenches by Christmas, way back in 1917. Remember that?

Personally, we hope that wishful thinkers like Ford will keep the war goods moving out to the boys fast—and leave the winning of the war to the fighting fronts. Ford has done a great deal of damage to this nation by his ill-advised statement, because when the war continues after the two months he said would bring us peace, there will be a pretty general let-down in morale.

We all pray for peace, but we must fight for it.—The Progressive Miner.

200,000 "WAR BABIES"

Almost 200,000 real "war babies" are now under the protection of Uncle Sam. That is the number of new-born sons and daughters of service men for whose care the government pays the expense during their first year, under the emergency maternity and infant care program, administered by the Children's Bureau of the Department of Labor.

The cost to date has been \$23,000,000. An expectant mother can select her own doctor, but his fee is prescribed by state health departments, within limits laid down by the Children's Bureau.

WAR PLANTS CALLED "WHITE ELEPHANTS"

"White Elephants!" That is the way the "Wall Street Journal" refers to 1,800 government-owned war plants, after learning the views of industrialists who are now operating them.

Uncle Sam, the "Journal" says, may be saddled for years with many of the plants, unless he is willing to turn them loose at the purchasers' own prices.

It quotes one firm as insisting that the plant it operates would have to be marked down 32 per cent, plus depreciation for the period it is used, before it would be interested in a deal.

Much learning shows how little mortals know.—E. Young.

"Who Said Freedom of Opportunity?"

The "Arizona Daily Star," published in Tucson, prints a challenging editorial, "Do our business men really favor freedom of opportunity?"

It was provoked by a speech delivered in Tucson by one of the propagandists of the United States Chamber of Commerce. He said Uncle Sam was "curbing private initiative and encouraging the spread of Socialism" and urged business men to use their political influence to stop that sort of thing.

The editor was so provoked he checked up on some of the "restrictions on private initiative" imposed by the Arizona Legislature at the request of business and professional men.

The doctors have fixed it so that, under Arizona laws, even the famous Mayo brothers could not practice in that state. The lawyers have a law which restricts the number of practicing lawyers and compels lawyers to charge certain minimum fees.

"Yet these lawyers complain about freedom of opportunity," exclaims the outraged editor. "And so it goes with dentists, undertakers and many other activities. But who would believe that if some enterprising returned soldier would want to buy a motorcycle and start up a messenger service, he would not be able to do it in Tucson?"

He cites a number of similar restrictions, and concludes: "Who said freedom and opportunity? These laws were not passed by socialistic-minded 'New Dealers.' They were passed at the urgent behest of business and professional men, many of whom applauded the speaker of the U. S. Chamber of Commerce."

In other words, in Arizona and many other states, business and professional men have induced legislatures to give them "closed shops" tighter than anything labor unions ever attempted to achieve through the processes of open and orderly collective bargaining.—Labor.

How the Poll Tax Works

In a special election recently held in the First Colorado Congressional District, which is limited to the city of Denver, 79854 voters went to the polls. It was considered a "light vote." In November, in that same district, the number will probably be increased to 110,000. But that great army of American citizens must be content to be represented by just one member in the National House of Representatives.

On the other hand, in Georgia in 1942, in a general election, only 61,675 voters went to the polls, and that comparatively small army of voters selected 10 members of the National House of Representatives.

In Georgia, on an average, 6,187 voters elect a Congressman. In Colorado, it requires from 79,000 to 110,000.

"Something's wrong," you say. Quite right. It's largely the iniquitous poll tax. Georgia is one of the "poll tax states." A citizen must pay for the privilege of voting.

Supporters of the system will tell you that it is designed to bar the black man from the ballot box. In practice, it bars an army of white men, too. — Labor.

CHILD WORKER

Approximately two and three quarter millions of children who should be in school are working in various capacities with responsibilities beyond their years.

Not all of these children bother to get work certificates. Not all of their employers bother to observe the law barring minors from certain kinds of work. The laxness in safeguarding children begins in the home with parents who ought to protect their own children until they are of an age to accept responsibility for themselves.

The schools have not been altogether wise in plans to mobilize children in war activities and for part-time work without the necessary safeguards and supervision.

Communities are not without responsibility for adequate school attendance officers and closer supervision of children of school age. Nor have all done their full part in assuring daytime nurseries for children of working mothers or centers where older children might go between school closing and the end of the work shift when mother returns home.—American Federationist.

FIGHTING MEN DENOUNCE PEGLER

Americans in uniform have turned thumbs down on Westbrook Pegler, notorious anti-labor columnist. They resent his efforts to drive a wedge between soldiers and workers. So the "Midpacifican," army paper in Hawaii, reported recently.

The "Midpacifican" devoted three columns to a story on results of a poll conducted among service men to determine how they feel about Pegler. A big majority of those who responded, the paper said, accused Pegler of promoting disunity and lying about labor.

Among typical replies cited by the paper were these:

Private Bert Balmer, Seattle:—"Pegler follows the Hitler pattern; the bigger the lie and the oftener it is repeated, the more people are apt to believe him."

Private Edward R. Porter, Richmond, Va.:—"His muckraking attacks on labor give moral aid and support to Fascist elements at home and abroad."

State and federal penal institutions have planted about 500,000 acres of crops this year.

THE BLOOD OF ASIBI SAVES MILLIONS

Verily, science, like God, "moves in mysterious ways its wonders to perform." That observation is prompted by a truly amazing disclosure by Raymond B. Fosdick, president of the Rockefeller Foundation.

Seventeen years ago, he recalled, a humble African native named "Asibi" contracted yellow fever and recovered. A portion of his blood was injected into the body of a rhesus monkey. The animal died, but its blood became the basis of yellow fever vaccine that has protected millions of people all over the world from the disease and has brought yellow fever itself under control.

"Every drop of vaccine since manufactured," declares Dr. Fosdick, "derives from the original strain of virus obtained from 'Asibi' and it has afforded immunity to many millions of people in many countries.—Labor.

WORTH WHILE

In a new play, all the food brought on the stage during a restaurant scene is eatable.

It is hoped that the idea will spread to all boarding houses.

ADAMIC'S NEW BOOK

MY NATIVE LAND

Based upon the author's exclusive material, this incredible story of YUGOSLAVIA — the country of the Croats, the Serbians and the Slovenians — and her heroic struggle holds a significant lesson for the democracies.

Order Your Copy Now

\$3.75 a copy

PROLETAREC BOOK SHOP

2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.